

Projekt

z dnia 12 listopada 2024 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY POWIATU OTWOCKIEGO**

z dnia 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Otwockim na lata
2025 - 2028**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3, 4 i 5, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 107) oraz art. 16 b i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Otwockim na lata 2025 – 2028, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Otwockiego.

§ 3. Uchwała podlega podaniu do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej oraz wywieszenie na tablicy ogłoszeń Starostwa Powiatowego w Otwocku.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Adwokat Łukasz Banaszek

Dyrektor PCPR Małgorzata Woźnicka

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE OTWOCKIM**
Na lata 2025-2028

OTWOCK 2024 r.

SPIS TREŚCI

I WSTĘP	3
I 1. Wprowadzenie	3
I 2. Podstawa prawna.....	4
I 3. Zgodność z dokumentami strategicznymi.....	5
I 4. Uzasadnienie dla Strategii (2025r.-2028r.)	6
I 5. Demografia	9
II METODOLOGIA I PRZYJĘTE PRIORYTETY	12
III UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ORAZ LOKALNE.....	27
IV ANALIZA SWOT.....	28
MOCNE STRONY	29
SŁABE STRONY	30
SZANSE.....	30
ZAGROŻENIA	31
V DIAGNOZA STANU	31
VI WIZJA	32
VII WARTOŚCI	32
VIII CELE I KIERUNKI DZIAŁANIA	32
IX WYBRANY WARIANT ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ – PO KOREKTACH	36
X PROGRAMY OPERACYJNE POLITYKI SPOŁECZNEJ	41
XI WDRAŻANIE STRATEGII	61
XII MONITOROWANIE STRATEGII.....	62

I 1. Wprowadzenie

Polityka społeczna to przyjęty i realizowany przez władze publiczne i organizacje pozarządowe zespół długofalowych działań na rzecz zaspokajania potrzeb i rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to usystematyzowana, długoterminowa i perspektywiczna koncepcja polityki społecznej, mająca na celu objęcie wsparciem osoby zagrożone lub dotknięte wykluczeniem społecznym oraz stworzenie optymalnych warunków dla funkcjonowania społeczności lokalnej.

Głównym zadaniem *Strategii* jest wyrównywanie szans społecznych mieszkańców Powiatu Otwockiego, dzięki efektywnej współpracy wszystkich podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej.

Celem polityki społecznej jest zabezpieczenie podstawowych potrzeb materialnych i niematerialnych wszystkich grup społecznych.

Szczególną uwagę należy zwrócić na rodzinę, której funkcje i struktura stale ulegają zmianom pomimo, iż nadal jest ona podstawową komórką społeczną.

Za niezbędne należy uznać wsparcie rodzin i jednostek w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej, aby mogły czynnie uczestniczyć w życiu społecznym oraz rozwoju Powiatu Otwockiego.

Mówiąc o współczesnym rozwoju gospodarczym nie należy pomijać znaczenia ekonomii społecznej.

Kierunkiem ekonomii społecznej o charakterze priorytetowym jest działanie na rzecz ludzi, ale w powiązaniu z celami gospodarczymi.

Istotnym jej elementem jest odbudowywanie poczucia własnej wartości i sprawczości u osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Tworzenie dogodnych warunków do powstawania nowych podmiotów w obszarze ekonomii społecznej leży w interesie społecznym Powiatu Otwockiego.

Celem *Strategii* jest nie tylko zasygnalizowanie najistotniejszych problemów społecznych Powiatu Otwockiego lecz także wyznaczenie celów, które powinny przyczynić się do poprawy sytuacji osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.

Priorytetowe kierunki zawarte w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Otwockim do 2028 roku* oraz planowane na ich podstawie działania są zgodne z kierunkami polityki społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych Unii Europejskiej, naszego kraju, regionu oraz lokalnych.

Kluczowym programem społeczno – gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020, będąca strategią na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, podkreślająca znaczenia współdziałania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform.

Jest to odpowiedź na wyzwania związane z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów.

I 2. Podstawa prawna

Niniejszy dokument został przygotowany zgodnie z art. 16b ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024r. poz. 1283), który nakłada na powiaty zadanie w postaci opracowania i realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

W ramach prac nad przygotowaniem niniejszej Strategii uwzględniono zadania i kompetencje poszczególnych podmiotów zaangażowanych do realizacji celów niniejszej Strategii, określone w aktach prawnych podstawowych dla prowadzenia polityki społecznej tak, aby cele i działania strategiczne w powiecie otwockim były spójne i komplementarne z założeniami polityki Państwa. Są to w szczególności:

- Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 572),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2024r. poz. 1283)
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1491),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2809),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177.),
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. 2024 poz. 338),
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1923),
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 421),
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2024r. poz. 1512).
- Ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. 2024 poz. 323),
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz.U. 2023 poz. 1993),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 978),

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz.U. z 2023r. poz. 2528),
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 6 listopada 2023 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz.U. 2023 poz. 2452),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2023 poz. 2151),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. 2023 poz. 1939),
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. z 2022 r. poz. 1718).

I 3. Zgodność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Otwockim do 2028 roku wpisuje się również w dokumenty krajowe i wojewódzkie (regionalne), obowiązujące na dzień przyjęcia aktualizacji niniejszej Strategii. Są to:

1. Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030;
2. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030;
3. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
4. Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju na rok 2020 (z perspektywą do 2030r.);
5. V Raport Spójności Gospodarczej, Społecznej i Terytorialnej;
6. Krajowa Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030;
7. Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021-2030;
8. Polityka Społeczna Wobec Osób Starszych 2030;
9. Program Wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025;
10. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji”, który uległ aktualizacji na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030;
11. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025;
12. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030;
13. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego;
14. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego;
15. Program Rządowy „Dostępność +” 2018-2025;
16. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego;
17. Narodowy Program Mieszkalnictwa;
18. Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030;
19. Polityka Energetyczna Polski 2040;
20. Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2030;
21. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+;

22. Wojewódzki Program Pomocy i Oparcia Społecznego dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi Województwa Mazowieckiego na lata 2023–2027;
23. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025;
24. Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Województwa Mazowieckiego na lata 2022-2025.
25. Regionalny plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Mazowieckiego na lata 2023-2025.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Otwockim do 2028 roku wpisuje się w dokumenty strategiczne województwa mazowieckiego oraz gmin wchodzących w skład Powiatu Otwockiego.

Zawiera cele oraz przypisane do nich skonkretyzowane i rozłożone w czasie działania.

Istotą *Strategii* jest formułowanie takich celów i wdrażanie takich rozwiązań, które pojmowane są jako dobro wspólne wszystkich mieszkańców Powiatu Otwockiego.

Ważne jest, aby dokument ten był poddawany okresowej weryfikacji i modyfikacji ze względu na dynamiczne zmiany zachodzące w różnych aspektach życia społecznego.

Zasadniczym celem strategii jest stworzenie mieszkańcom Powiatu Otwockiego odpowiednich warunków do poprawy jakości życia, odbudowania funkcji rodziny oraz przezwyciężenia wszelkich kryzysów i trudności.

Poprzednia *Strategia* tj. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Otwockiego do 2013 r.* obowiązywała w latach 2009-2013 i została w pełni zrealizowana.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Otwockiego do 2028 roku została opracowana w innej formule niż poprzednia.

Cele, obszary i priorytety zostały poszerzone.

Lata obowiązywania poprzedniej *Strategii* pokazały, że planowanie zadań w tej formule umożliwia aplikowanie o środki zewnętrzne pozwalające na realizację programów z zakresu polityki społecznej skierowanych do mieszkańców Powiatu Otwockiego.

I 4. Uzasadnienie dla Strategii (2025 r.-2028r.)

Rozwiązywanie problemów społecznych występujących na poziomie lokalnym nie może nie uwzględniać szeregu czynników o charakterze egzogennym czyli kształtujących sytuację kraju, jak i kontekstu międzynarodowego. Podstawowe aspekty determinujące efektywne realizowanie założeń polityki społecznej obejmują zmienną w czasie kondycję finansów publicznych, zmiany na rynku pracy, nowelizacje prawodawstwa

krajowego, a także zmiany w zakresie dostępu do różnych świadczeń socjalnych, w tym wprowadzanie nowych ich rodzajów.

W roku 2024, na dzień opracowania niniejszej aktualizacji Strategii do głównych wyzwań dla władz samorządowych w zakresie polityki społecznej pozostają następstwa:

- epidemii koronawirusa SARS-CoV-2 z lat 2022-2023 oraz
- wojny rosyjsko-ukraińskiej trwającej od 24 lutego 2022 r.
- inflacji.

Powyższe zjawiska wiążą się z niełatwymi do jednoznacznego określenia skutkami dla codziennego funkcjonowania jednostki, rodziny oraz społeczeństwa w Polsce. Wszystkie wskazane zjawiska są mocno stresogenne i jako takie mogą powodować m.in. pojawienie się lub nasilenie objawów chorób psychicznych, (nad)używanie substancji psychoaktywnych, poczucie lęku o bezpieczeństwo ekonomiczne, podsycanie tendencji lękowych i depresyjnych przez niespójne komunikaty medialne, konflikty rodzinne czy rozwój uzależnień behawioralnych.

To ostatnie zjawisko wiąże się głównie ze skokowym wzrostem w codziennym użytkowaniu nowoczesnych metod porozumienia się na odległość (praca zdalna, nauczanie zdalne, zakupy online itd.).

Wdrażając cele niniejszej Strategii w kolejnych latach, należy mieć na uwadze również dynamiczny stan prawny, w tym wprowadzone po dacie uchwalenia niniejszej Strategii nowelizacje prawa krajowego. Spośród licznych zmian prawnych, które ostatnio weszły w życie należy wskazać na szczególnie relewantne:

1) w zakresie **pomocy społecznej**:

- Ustawa z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka - "Aktywny rodzic" (Dz.U. 2024 poz. 858);
- Ustawa z dnia 26 kwietnia 2024 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2024 poz. 743);
- Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 1693);
- Ustawa z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022 poz. 2140);
- Ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym (t.j. Dz.U. 2022 poz. 1692);

- Ustawa z dnia 17 listopada 2021 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz.U. 2022 poz. 66);
- Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym (t.j. Dz.U. 2024 poz. 953);
- Ustawa z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2021 poz. 1981);
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2021 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 2021 poz. 803);
- Ustawa z dnia 10 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 2369);
- Ustawa z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2019 poz. 2473);
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. 2019 poz. 1818).

2) w zakresie **przeciwdziałania przemocy domowej**:

- Ustawa z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 289);
- Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 535);
- Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 1606).

3) w zakresie **przeciwdziałania uzależnieniom**:

- Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2021 poz. 2469).

4) w zakresie **trzeciego sektora**:

- Ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej (Dz.U. 2022 poz. 1812).

5) w zakresie **polityki prorodzinnej i wspierania rodziny**:

- Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (t.j. Dz.U. 2023 poz. 1429);

- Ustawa z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022 poz. 2140);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (t.j. Dz.U. 2024 poz. 978);
- Ustawa z dnia 17 listopada 2021 r. o rodzinnym kapitale opiekuńczym (t.j. Dz.U. 2023 poz. 883).

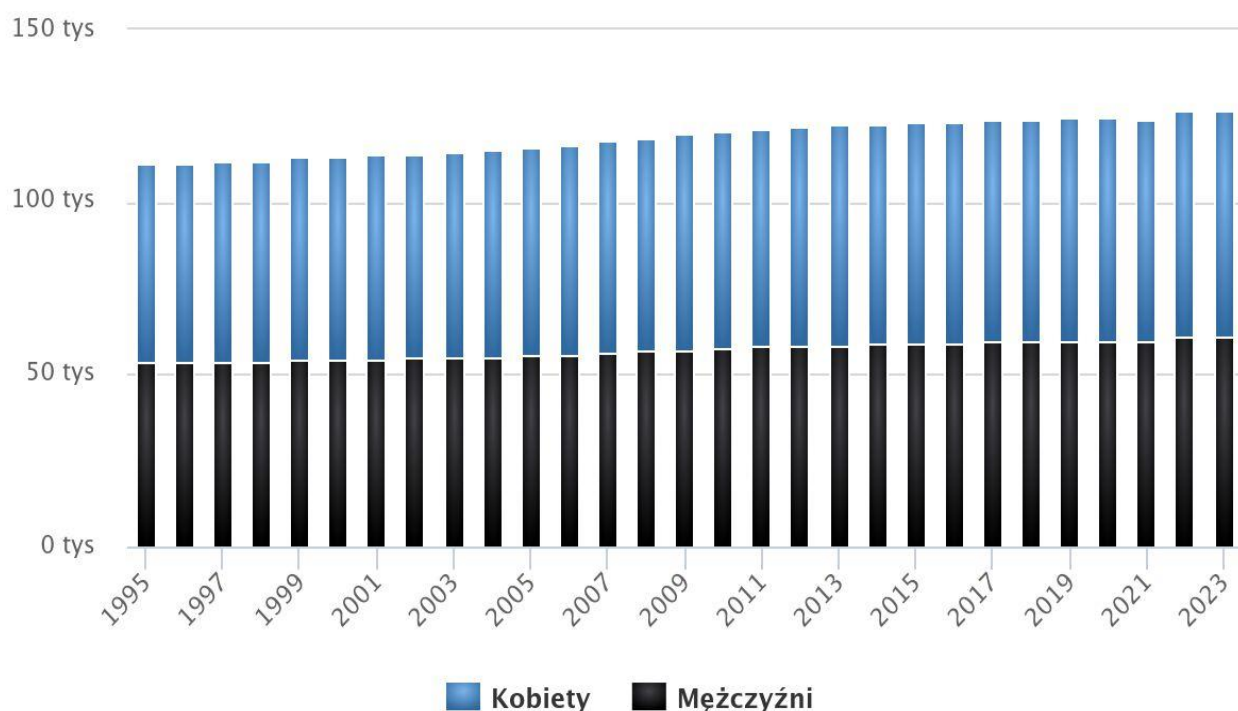
I 5. Demografia

Powiat otwocki ma 126 636 mieszkańców¹, z czego 52,1% stanowią kobiety, a 47,9% mężczyźni. W latach 2002-2023 liczba mieszkańców wzrosła o 11,0%.

¹ GUS, https://www.polskawliczbach.pl/powiat_otwocki, stan na 31.12. 2023 r.

Populacja – powiat otwocki w latach 1995 – 2023

(Źródło: GUS)

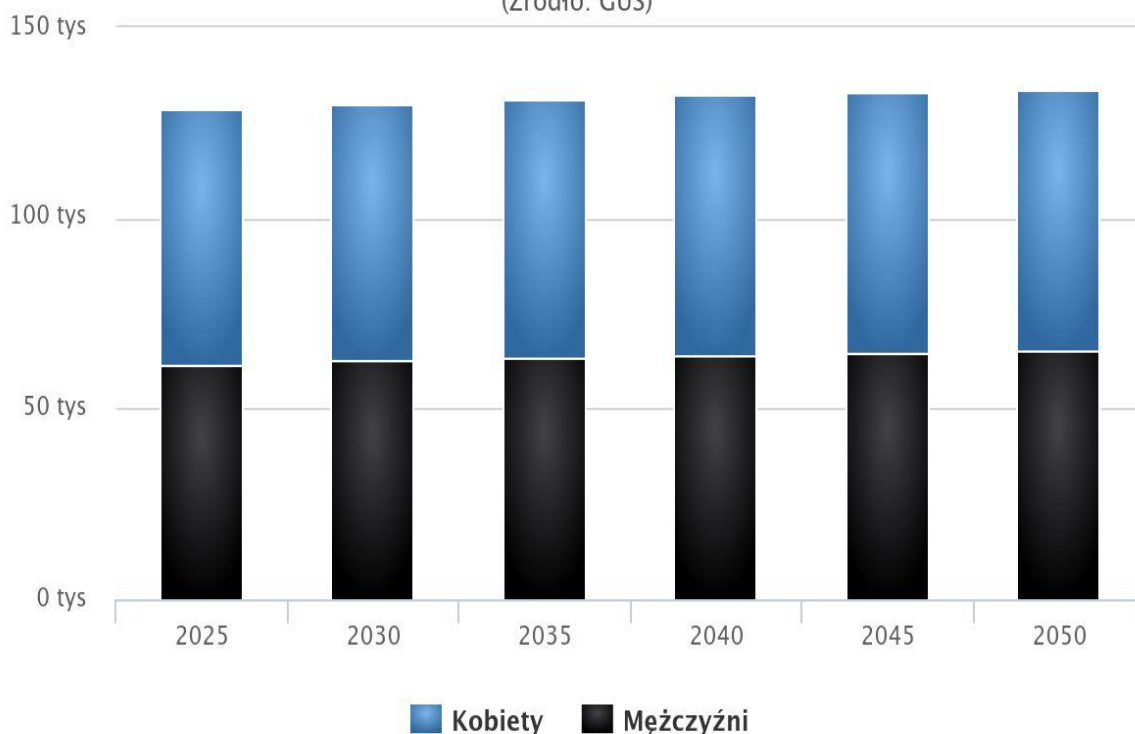
www.polskawliczbach.pl

Średni wiek mieszkańców wynosi 42,2 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego (41,6) oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski (42,1).

Prognozowana liczba mieszkańców powiatu otwockiego w 2050 roku wynosi więcej, niż obecnie, czyli 133 994, z czego 68 829 to kobiety, a 65 165 mężczyźni.

Prognozowana populacja – powiat otwocki w latach 2025 – 2050

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

Mieszkańcy powiatu otwockiego zawarli w 2022 roku 488 małżeństw, co odpowiada 3,9 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to mniej od wartości dla województwa mazowieckiego oraz nieznacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,3 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniej od wartości dla kraju. 27,3% mieszkańców powiatu otwockiego jest stanu wolnego, 56,7% żyje w małżeństwie, 7,0% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,5% to wdowy/wdowcy.

Powiat otwocki ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -366. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -2,89 na 1000 mieszkańców powiatu otwockiego. W 2022 roku urodziło się 1 086 dzieci, w tym 48,0% dziewczynek i 52,0% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 412 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,75 i jest mniejszy od średniej dla województwa oraz większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

II METODOLOGIA I PRZYJĘTE PRIORYTETY

Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Otwockim na lata 2025-2028 roku opracowano przyjmując za podstawę wynik debat strategicznych organizowanych Metodą Aktywnego Planowania Strategicznego, w których uczestniczyli pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku.

Uczestnicy debat zajmowali się następującymi obszarami:

- **FINANSE,**
- **INFRASTRUKTURA,**
- **PROBLEMY SPOŁECZNE,**
- **SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA.**

Na podstawie wcześniej opracowanej analizy SWOT:

- **silne strony (wewnętrzne) polityki społecznej w Powiecie Otwockim,**
- **słabe strony (wewnętrzne),**
- **szanse (zewnętrzne),**
- **zagrożenia (zewnętrzne)**

odpowiedziano na niżej sformułowane pytanie:

„Co należy zrobić i jakie podjąć działania aby efektywnie zlikwidować słabe strony i zniwelować zagrożenia?”.

Na podstawie tak postawionego pytania każdy pracownik przygotował po cztery cele, opierając się na wcześniej wybranych w wyniku dyskusji słabych stronach i zagrożeniach.

Podobnie pracowano przy budowaniu celów określonych na podstawie mocnych stron i szans.

Kolejnym krokiem była hierarchizacja celów w poszczególnych obszarach polityki społecznej.

Przyjęto, że w każdym obszarze winny zostać wyróżnione trzy **priorytety** bez których dany obszar nie może się rozwijać, trzy **cele pierwszorzędne**, które przyspieszają rozwój danego obszaru oraz trzy **cele drugorzędne** – ważne dla rozwoju danego obszaru ale w bliżej nieokreślonym czasie i tempie ich realizacji.

W ten sposób wynikiem konsultacji było wypracowanie kilkudziesięciu celów w trzech obszarach polityki społecznej.

Dla ustalenia priorytetów polityki społecznej w Powiecie Otwockim wybrano dziesięć celów strategicznych. Wybrane cele zhierarchizowano i następnie stały się one podstawą opracowania Programów Operacyjnych, w których poszczególne działania zostały nazwane na podstawie kierunków działań określonych i przypisanych konkretnym priorytetom oraz celom pierwszorzędnym.

W Programach Operacyjnych Rozwiązywania Problemów Społecznych posłużono się głównymi priorytetami wynikającymi z wybranego wariantu prowadzenia polityki społecznej w Powiecie Otwockim. Priorytety te nazwano w następujący sposób:

- **PRIORYTET 1 – DZIECI I MŁODZIEŻ**
- **PRIORYTET 2 – SENIORZY**
- **PRIORYTET 3 – NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ**
- **PRIORYTET 4 – UBÓSTWO**
- **PRIORYTET 5 – BEZDOMNOŚĆ**
- **PRIORYTET 6 - BEZRADNOŚĆ**
- **PRIORYTET 7 – UZALEŻNIENIA**
- **PRIORYTET 8 – PRZEMOC DOMOWA**
- **PRIORYTET 9 - EKONOMIA SPOŁECZNA**

Działania te zostały jednocześnie przypisane poszczególnym realizatorom polityki społecznej w Powiecie Otwockim.

PRIORYTET I - DZIECI I MŁODZIEŻ

Według opracowanej przez GUS prognozy ludności w województwie mazowieckim w 2035r. będzie mieszkało o 3,3 % osób więcej niż w połowie 2012r. W okresie do 2035r. nastąpi istotne przesunięcie w proporcjach pomiędzy liczbą ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. W populacji ludności w wieku produkcyjnym, liczba młodzieży w wieku 19-24 lata będzie systematycznie malała. To samo dotyczy dzieci i młodzieży w wieku 0-17 lat. Liczba ta zmniejszy się o 9,8% . Wskaźnik obciążenia ekonomicznego tj. liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym zwiększy się z 58 w połowie 2012r. do 72 w 2030r.

Dzieci i młodzież w Powiecie Otwockim stanowią ważną grupę społeczną.

Ze względu na potrzebę ich ochrony i objęcia szczególną troską wymagają wsparcia ze strony władz samorządowych oraz innych podmiotów działających na polu edukacji, pomocy społecznej, kultury, czasu wolnego i sportu.

Zajmując się tym priorytetem nie sposób pominąć roli rodziny.

Funkcja rodziny to wyspecjalizowane działania i współdziałania jej członków wynikające z ich zadań.

Rodzina pomimo niewielkiej liczebności swoich członków stanowi niezwykle skomplikowany przedmiot badań.

Podlega wpływom ogólnospołecznym, ekonomicznym i kulturowym danego kraju, odzwierciedla je, ale także wpływa na nie zaznaczając swoją podmiotowość.

Społecznie ukształtowana rodzina jest także podłożem wielu wewnątrzrodzinnych zjawisk o psychospołecznym, psychologicznym i pedagogicznym charakterze.

Znaczenie rodziny w życiu jednostki i społeczeństwa jest ogromne.

Współczesna rodzina poddana jest wielu zagrożeniom.

Polityka państwa powinna wspierać rodzinę w pełnieniu jej istotnych funkcji oraz pokonywaniu trudności.

W rodzinie dziecko uczy się zaspokajania pierwszych potrzeb, reagowania na niezaspokojone potrzeby, wyrażania uczuć.

Dziecko spotyka się po raz pierwszy z wartościowaniem, uczy się co jest dobre a co złe. Te informacje tworzą podstawę jego wiedzy o otaczającym świecie i systemie wartości.

Społeczne tło rozwoju i dorastania młodego pokolenia nie jest stabilne. Zwiększa się ilość bodźców oddziałujących na dzieci i młodzież niemal od pierwszych lat życia.

Współdziałanie w obrębie wychowania jest bezwzględnie konieczne. Nie można wyłączyć z tego rodziny.

Rodzina jest naturalnym środowiskiem życia dzieci i młodzieży i oddziałuje na nie socjalizująco, stwarzając warunki sprzyjające rozwojowi lub hamując go.

Niezależnie od tego jak funkcjonuje rodzina, czy jest środowiskiem zdrowym i wartościowym moralnie, czy też przejawia cechy dysfunkcjonalności – w każdym przypadku kształtuje ich osobowość, postawę społeczną, wyznacza koleje losu.

Mówiąc o dzieciach i młodzieży należy także poruszyć aspekt związany z edukacją oraz rozwojem społecznym, psychicznym i fizycznym.

Rodzinę w tych zadaniach powinno wspierać państwo, samorząd lokalny oraz organizacje pozarządowe, które w statucie mają wpisane określone działania w obszarze pomocy dzieciom i młodzieży.

Istotna jest organizacja czasu wolnego, uczenie zachowań prospołecznych, szeroko rozumiana profilaktyka, rozwijanie zainteresowań i pasji, pokazanie korzyści jakie niesie ze sobą abstynencja, danie młodzieży alternatywy, wskazanie możliwości wyboru, pokazanie właściwej drogi, osób, które osiągnęły sukces, motywowanie, wzmacnianie poczucia własnej wartości.

To, w jaki sposób „ukształtujemy” dzieci i młodzież będzie miało decydujący wpływ na jakość naszego społeczeństwa.

Polska powinna dawać szansę młodym ludziom na osobistą realizację zawodową, zatrudnienie i godziwe wynagrodzenie bez konieczności opuszczania kraju. Stworzenie młodzieży odpowiednich perspektyw spowoduje zmniejszenie skali emigracji zarobkowej, co w efekcie doprowadzi do pracy młodych ludzi na rzecz kraju i społeczności lokalnej.

Dużo zależy także od samorządów lokalnych, ich polityki związanej z ludźmi młodymi, sposobów przeciwdziałania bezrobociu, tworzenia nowych miejsc pracy oraz rozwoju przedsiębiorczości.

Najważniejszymi kwestiami są:

1. Dostępność do kompleksowej pomocy psychologicznej i terapeutycznej dla młodych mieszkańców Powiatu Otwockiego.
2. Zastępowanie instytucjonalnych form opieki formami rodzinnymi.
3. Stworzenie kompleksowego systemu zapobiegania przestępczości, demoralizacji i nadużywania substancji psychoaktywnych przez młodzież na poziomie powiatu.
4. Organizacja czasu wolnego, rozwijanie zainteresowań i pasji (dostosowanie oferty instytucji i szkół do zgłaszanych potrzeb).
5. Stworzenie miejsc przeznaczonych do rozwijania aktywności fizycznej.
6. Wykorzystanie potencjału młodzieży np. poprzez uczestnictwo w programie wolontariatu.
7. Rozwój placówek wsparcia dziennego jako alternatywy dla dzieci i młodzieży zagrożonej marginalizacją i wykluczeniem społecznym.
8. Kontynuowanie (w ramach konkursów) wsparcia dla organizacji pozarządowych działających w obszarze wsparcia dziecka i rodziny – programy profilaktyczne i specjalistyczne kierowane do rodzin z dziećmi.

PRIORYTET II - SENIORZY

Seniorzy to pełnoprawna grupa społeczna, której potrzeby nie zawsze są dostrzegane przez środowisko lokalne.

Pomimo tego, iż na terenie Powiatu Otwockiego mieszka wiele osób starszych, samotnych, z ograniczoną mobilnością to jednak duża ich część nie chce się przyznać, że potrzebuje pomocy, w tym także poprzez umożliwienie dostępu do odpowiedniej oferty zajęć aktywizujących.

Dla wielu osób wiek poprodukcyjny oznacza całkowite wycofanie się z szeroko rozumianej aktywności. Sami spychają się na margines życia. Nie chcą i nie potrafią otworzyć się na innych aby móc spędzić jesień swojego życia w sposób zorganizowany, aktywny i atrakcyjny.

Tak rozumiana starość dla wielu wiąże się z skupianiem się na stanie zdrowia i chorobach. Osoby te „żyją” swoimi dolegliwościami, widzą konieczność częstych wizyt lekarskich, zażywają mnóstwo leków, na które przeznaczają większość środków finansowych.

Starość jest powszechnym stanem, naturalnym procesem w życiu każdego człowieka. Należy zatem budować właściwe postawy służące starości. Uczyć, że starość jest kolejnym etapem życia. „W lesie rosną stare i młode drzewa”. Konieczne wydaje się lepsze poznanie osób należących do różnych pokoleń zwłaszcza, że wiele rodzin mieszka oddzielnie, daleko od rodziców i dziadków. Występuje wiele stereotypów zarówno w myśleniu młodych o osobach starszych jak i starszych o młodych.

Starość nie musi oznaczać izolacji, samotności, cierpienia, niezrozumienia.

Stosunek społeczeństwa do osób starszych z pewnością byłby inny, gdyby udało się zmienić obraz osoby starszej.

Osoby starsze ze względu na wiek, ciężką pracę oraz świadectwo własnego życia zasługują na szacunek i pomoc, nie tylko ze strony powołanych do tego instytucji, ale także społeczności lokalnej. To właśnie na niej spoczywa główny ciężar odpowiedzialności za te osoby i jakość ich życia.

Konieczne jest trafne rozpoznawanie psychicznych potrzeb ludzi w podeszłym wieku i dostarczanie profesjonalnego wsparcia psychologicznego. Zasadna wydaje się także prowadzona na wysokim poziomie formacja duchowa osób starszych.

Opracowując *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Otwockiego do 2028 roku* nie możemy pominąć tej grupy społecznej.

Inicjatywy podejmowane przez samorząd powiatowy powinny być skierowane na poprawę jakości życia tej grupy społecznej.

Należy zatem określić obszary działań w ramach omawianego priorytetu:

- Aktywizacja (Kluby Seniora, Domy Dziennego Pobytu, Dom Pomocy Społecznej dla osób Starszych),
- Wolontariat,
- Opieka dzienna, krótkoterminowa,
- Lecznictwo ogólne i rehabilitacja (łatwość dostępu),
- Zapewnienie opieki w domach pomocy społecznej,
- Rozwijanie form pomocy sąsiedzkiej,
- Partycypacja społeczna osób starszych,
- Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz- i międzypokoleniową,
- Usługi społeczne dla osób starszych.

Zakończenie pracy zawodowej jest dobrym momentem na rozpoczęcie realizacji marzeń, które z braku czasu nie mogły być osiągnięte wcześniej. To także czas na rozwijanie talentów i pasji, zainteresowań podróźniczych.

Dobrym tego przykładem są **Kluby Seniora**, które skupiają osoby starsze, chcące aktywnie spędzić wolny czas w gronie osób o podobnych zainteresowaniach i potrzebach.

Celem Klubów Seniora jest aktywizacja osób starszych poprzez udział w różnego rodzaju imprezach integracyjnych, artystycznych tj. Sylwester, Andrzejki. Opłatek, Ostatki, Dzień Kobiet. Seniorzy aktywizują się także poprzez wyjazdy do kin, teatrów, na jednodniowe wycieczki autokarowe, krajoznawcze, popularną formą jest także turystyka pielgrzymkowa. Aktywne formy spędzania czasu przyczyniają się do poprawy stanu zdrowia i sprawności ruchowej uczestników. Pora letnia jest doskonałym sposobem na organizowanie plenerów i majówek.

Mówiąc o aktywizacji osób starszych nie należy pominąć wartości jakie niosą ze sobą **Uniwersytety Trzeciego Wieku**. Uniwersytety powstają w wyniku społecznego zapotrzebowania.

Nadają starości status równowartościowego okresu w życiu człowieka. Uniwersytet Trzeciego Wieku został pomyślany jako miejsce pomocy i inspiracji dla ludzi starszych. Uniwersytety prowadzą zarówno wykłady stacjonarne jak i wyjazdowe. Tematyka wykładów dotyczy przede wszystkim historii, w tym zagadnień współczesnych, sztuki sakralnej, problemów zdrowotnych charakterystycznych dla tego wieku. Odbywają się także zajęcia na basenie, wycieczki rowerowe i spotkania koleżeńskie.

Formą aktywizacji osób starszych na terenach gmin wiejskich są przede wszystkim **Koła Gospodyń Wiejskich**. Koła zrzeszają gospodynie, które kultywują tradycje, zwyczaje i obrzędy regionalne. Koła Gospodyń Wiejskich prezentują swój dorobek na różnego rodzaju imprezach i uroczystościach obchodzonych w poszczególnych gminach np. Dożynkach, Świącie Pomidorów itp.

Wolontariat to dobrowolna, bezpłatna, świadoma działalność na rzecz innych, jest to poświęcenie czasu i energii na rzecz społeczności lokalnej, rozwoju środowiska.

Wolontariat jest niezwykle ważną formą pomocy na rzecz osób starszych i potrzebujących.

Ośrodki pomocy społecznej na terenie Powiatu Otwockiego podejmują działania mające na celu tworzenie centr wolontariatu w poszczególnych gminach.

Opieka dzienna, krótkoterminowa ma na celu zapewnienie opieki osobom starszym, pozostającym we wspólnym gospodarstwie domowym z czynnymi zawodowo dziećmi.

Możliwość taką dają domy dziennego pobytu. Placówki są prowadzone przez gminy. Na terenie Powiatu Otwockiego taka forma jest w trakcie rozwijania się – funkcjonuje już jeden dom dziennego pobytu dla Seniorów. Domy dziennego pobytu dają uczestnikom możliwość aktywnego spędzenia czasu w gronie osób o podobnych problemach i doświadczeniach. Rodzinie natomiast umożliwiają kontynuację pracy zawodowej.

Lecznictwo ogólne, rehabilitacja - konieczne jest podjęcie działań mających na celu poprawę dostępu osób starszych do świadczeń zdrowotnych.

Ważnym problemem jest także umożliwienie im skorzystania z rehabilitacji.

W Powiecie Otwockim rehabilitacja odbywa się w Szpitalu Klinicznym im. prof. A. Grucy w Otwocku oraz w Szpitalu przy ul. B. Prusa i w gabinetach prywatnych.

Pomimo zwiększenia dostępu do tego typu usług medycznych w dalszym ciągu konieczne jest rozważenie możliwości utworzenia Centrum rehabilitacji osób niepełnosprawnych, z którego korzystaliby mieszkańcy powiatu bez względu na wiek.

Mówiąc o rehabilitacji nie sposób pominąć możliwości jakie daje PFRON dofinansowując osobom niepełnosprawnym turnusy rehabilitacyjne za pośrednictwem PCPR. Z tej formy rehabilitacji korzysta corocznie coraz więcej osób.

Zapewnienie opieki w domach pomocy społecznej - ustawa o pomocy społecznej nakłada na powiat obowiązek tworzenia infrastruktury domów pomocy społecznej oraz umieszczanie w nich skierowanych osób.

Osoba, która wymaga całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności nie może samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a gmina nie jest w stanie zapewnić jej usług opiekuńczych w odpowiednim wymiarze ma prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Powiat Otwocki jest organem prowadzącym dla trzech domów pomocy społecznej, zleca także prowadzenie domu pomocy społecznej innemu podmiotowi tj. Polskiemu Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym „Koło” w Otwocku.

W domach pomocy społecznej przebywają osoby skierowane przed dniem 01.01.2004r. (tzw. miejsca dotowane) oraz osoby umieszczone po 01.01.2004r. (tzw. miejsca niedotowane). W przypadku osób umieszczonych przed 01.01.2004r. powiat otrzymuje dotację na każdego mieszkańca z budżetu państwa.

Corocznie do dnia 31 marca starosta powiatu na terenie którego funkcjonuje dom pomocy społecznej ogłasza w Dzienniku Urzędowym województwa średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej.

Domy pomocy społecznej prowadzone przez Powiat Otwocki osiągnęły określone przepisami standardy i zostały zarejestrowane przez Wojewodę Mazowieckiego na czas nieokreślony.

Na terenie Powiatu Otwockiego funkcjonują także prywatne domy opieki. Infrastruktura tych placówek niejednokrotnie nie jest dostosowana do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych – najczęściej z powodu występowania barier architektonicznych.

Coraz częściej Wojewoda Mazowiecki nakłada na osoby prowadzące domy opieki kary finansowe za niedostosowanie budynków do wymaganych standardów.

Rozwijanie form pomocy sąsiedzkiej - ma na celu zaktywizowanie środowiska sąsiedzkiego, uwrażliwienie go na potrzeby osób starszych, samotnych, niepełnosprawnych w zakresie świadczenia pomocy w czynnościach dnia codziennego (np. zakupy, opłacenie rachunków).

PRIORYTET III - NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

W rozwiniętych gospodarczo krajach Unii Europejskiej około 15% populacji to osoby niepełnosprawne.

Zgodnie z definicją Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) *osoba niepełnosprawna to osoba u której istotne uszkodzenia i obniżenie sprawności funkcjonowania organizmu powodują*

uniemożliwienie, utrudnienie lub ograniczenie sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie, biorąc pod uwagę takie czynniki jak płeć, wiek oraz czynniki zewnętrzne

Niepełnosprawność może dotknąć każdą osobę, niezależnie od płci, wieku i statusu ekonomicznego.

Wyróżnia się trzy główne rodzaje dysfunkcji:

- fizyczne,
- umysłowo – psychiczne,
- pozostałe i bliżej nieokreślone.

Ponadto wyróżnia się także sprzężone schorzenia psychofizyczne określające znaczny stopień niepełnosprawności

Prawo do niezależnego i godnego życia zapewnia każdemu obywatelowi Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.

Art.69 Konstytucji stanowi „*osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej*”.

Według statystyk osoby z niepełnosprawnością posiadają niższe wykształcenie, przejawiają mniejszą aktywność zawodową i w konsekwencji dotyka je zjawisko wykluczenia z życia zawodowego i społecznego. W Polsce aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych wynosi 17,3%, w krajach Unii Europejskiej ok.50%.

W ostatnich latach dokonano szeregu zmian legislacyjnych na rzecz osób niepełnosprawnych. Wprowadzono wiele norm, poprawek oraz regulacji prawnych mających na celu poprawę życia i społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych. Zmieniono także zasady oraz tryb orzekania o niepełnosprawności.

Jednym z dokumentów stanowiących o prawach osób z niepełnosprawnością jest zatwierdzona uchwałą Sejmu *Karta Praw Osób Niepełnosprawnych*. Zapewnia ona osobom z niepełnosprawnością:

- dostęp do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym;
- dostęp do leczenia i opieki medycznej, rehabilitacji i edukacji leczniczej;
- życie w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych;
- możliwość swobodnego przemieszczania się i korzystania ze środków transportu;
- dostęp do informacji.

Najważniejsze akty prawne i rozporządzenia, które mają odniesienia i wpływ na poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych to:

- Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- Ustawa o pomocy społecznej,
- Ustawa o rentach i emeryturach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- Ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym,

- Ustawa Prawo budowlane.

W Powiecie Otwockim zadania z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych, a w szczególności rehabilitacji społecznej realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Celem rehabilitacji społecznej jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym.

Rehabilitacja społeczna realizowana jest przede wszystkim przez:

1. stwarzanie warunków zwiększających poziom zaradności i pobudzenie aktywności społecznej osoby z niepełnosprawnością,
2. kształtowanie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
3. likwidację barier, w szczególności architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,
4. propagowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami z niepełnosprawnością.

Do podstawowych form rehabilitacji społecznej zalicza się przede wszystkim uczestnictwo w:

1. warsztatach terapii zajęciowej, która pozwala osobom z niepełnosprawnościami intelektualnymi na udział w rehabilitacji społecznej i zawodowej, a w efekcie podjęcie pracy zawodowej.
2. turnusach rehabilitacyjnych, jako formie aktywnej rehabilitacji, połączonej z elementami wypoczynku, mającej na celu przede wszystkim ogólną poprawę sprawności, wyrobienie zaradności, pobudzenie i rozwijanie zainteresowań.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku finansuje koszty działania Warsztatów Terapii Zajęciowej. W powiecie funkcjonują trzy w/wymienione placówki – w Otwocku, przy ul. Moniuszki 41, w Józefowie, ul. Słonecznej 15 oraz w Radiówku 25.

Warsztaty Terapii Zajęciowej dysponują łącznie 96 miejscami.

Efektem pracy wszystkich pracowników WTZ jest zauważona u wielu uczestników poprawa w zakresie usprawnienia społecznego wyrażająca się stale wzrastającą integracją w grupach, a także wzrost zaradności i sprawności osobistej uczestników, ich samodzielności i umiejętności podejmowania decyzji.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodziny w Otwocku także udziela dofinansowania do:

- turnusów rehabilitacyjnych,
- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- likwidacji barier architektonicznych, technicznych oraz w komunikowaniu się,

- sportu, kultury i rekreacji osób z niepełnosprawnościami.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy realizuje również zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej.

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobom z niepełnosprawnościami uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia oraz awansu zawodowego przez umożliwienie im korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Formami rehabilitacji zawodowej są:

- szkolenia osób z niepełnosprawnościami,
- staże dla osób z niepełnosprawnościami,

Aktywizacja osób z zaburzeniami psychicznymi odbywa się w Środowiskowym Domu Samopomocy w Otwocku przy ul. Pułaskiego 5a. Placówka funkcjonuje od 2005r. i jest przeznaczona dla 40 uczestników. Ideą ŚDS jest objęcie specjalistyczną pomocą osób dotkniętych chorobą psychiczną oraz aktywizowanie ich poprzez terapię zajęciową, uczestnictwo w wycieczkach, zajęciach sportowych. Uczestnicy są objęci pomocą psychologiczną oraz pracą socjalną. Przebywają w środowisku osób o podobnych potrzebach i problemach.

Placówka ma charakter ponadgminny. Uczestnicy są mieszkańcami Powiatu Otwockiego.

Na terenie Powiatu Otwockiego funkcjonują także dwa Środowiskowe Domy Samopomocy w Karczewie przy ul. Warszawskiej 28 i Radiówka 25 prowadzone przez gminy Karczew i Wiązowna.

PRIORYTET IV – UBÓSTWO

Ubóstwo to pojęcie ekonomiczne i socjologiczne, oznaczające brak dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki, w szczególności w zakresie jedzenia, schronienia, ubrania, transportu oraz podstawowych potrzeb kulturalnych i społecznych.

Wyróżnia się kilka kategorii ubóstwa:

1. ubóstwo absolutne,
2. ubóstwo względne,
3. ubóstwo subiektywne,
4. ubóstwo ustawowe – w rozumieniu ustawy o pomocy społecznej.

Zdefiniowanie ubóstwa jest pierwszym kluczowym krokiem w pomiarze jego głębokości oraz zasięgu. Warto wspomnieć w tym miejscu iż brak jest precyzyjnej i ogólnie akceptowanej definicji głównie ze względu na to że kategoria ta jest zmienna w czasie zróżnicowana terytorialnie.

W literaturze można odnaleźć wiele definicji ubóstwa. Wśród nich:

- „Ubóstwo to deprivacja potrzeb ekonomiczno-materialnych”;

- „Deprywacja potrzeb psychologiczno-społecznych”(deprywacja potrzeby to trwający przez jakiś czas brak ważnych dla człowieka czynników-ważnych biologicznie , psychologicznie lub społecznie); - „Ktoś staje się biedny w sensie społecznym dopiero wtedy gdy udziela mu się pomocy. Bieda to nie wynik niedostatku lecz wynik otrzymywania wsparcia lub zgodnie z normami społecznymi uprawnienie do otrzymywania wsparcia”(G Simmel).

Z socjologicznego punktu widzenia ubóstwo dotyczy ludzi, których sytuacja wskazuje na niezaspokojenie większości podstawowych potrzeb życiowych (jedzenie, ubranie, mieszkanie, zdrowie, bezpieczeństwo), a także potrzeb ponadpodstawowych (kultura, oświata, wypoczynek).

Dla budowania strategii należy przytoczyć teorie wyjaśniające przyczyny ubóstwa wg. B. R. Schillera:

- teoria skażonych charakterów, w której za główną przyczynę ubóstwa uważa się ułomności indywidualne tj. brak aspiracji, niedbalstwo, brak umiejętności, brak zdolności i możliwości. Uznaje, że bogactwo i bieda jest kwestią charakterologiczną danej jednostki.

- teoria ograniczonych możliwości opiera się na stwierdzeniu że ubóstwo może być rezultatem splotu wydarzeń poza kontrolą jednostki. Biedni pozostają biednymi ponieważ nie mieli dostępu do szkół , miejsc pracy itp.

- teoria wielkiego brata sugeruje, że winę za ubóstwo ponosi rząd, jeśli niszczy bodźce do umacniania niezależności ekonomicznej rodziny. Przez wysokie podatki oraz liczne programy socjalne powoduje uzależnienie od pomocy społecznej.

Biorąc powyższe pod uwagę strategia rozwiązywania problemów społecznych powiatu powinna uwzględniać przede wszystkim czynniki charakterologiczne i środowiskowe budując lokalne programy pomocy mieszkańcom powiatu.

Szereg chybionych reform doprowadził do obniżenia nakładów na edukację, kulturę, ochronę zdrowia, co w efekcie stało się przyczyną wzrostu ilości osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem.

Zjawisko ubóstwa wcześniej dotyczyło społeczeństwa nie podejmującego z różnych przyczyn pracy, emerytów i rencistów z najniższymi świadczeniami pieniężnymi, osób przewlekłe chorych i osób z niepełnosprawnościami.

Dziś do tej grupy dołączyły też niektóre rodziny niepełne, wielodzietne a także rodziny pracownicze o najniższych dochodach.

Wyznacznikiem poziomu życia, skali i form ubóstwa są przede wszystkim działania i obraz rzeczywistości w skali makrospołecznej.

Wysokość rent i emerytur, minimalnej płacy, jakość i forma ubezpieczeń zdrowotnych, zdolność państwa do utrzymania i tworzenia nowych miejsc pracy, świadczy o istnieniu sfery ubóstwa. Im wyższy ich poziom, tym skala zjawiska mniejsza.

Głównym miernikiem biedy jest stopa ubóstwa, wyrażona procentem społeczeństwa, które żyje poniżej minimalnych dochodów oraz jej głębokość, rozległość.

W Polsce podstawą określenia linii ubóstwa jest kryterium dochodowe. Stanowi ono kategorię mierzącą koszty utrzymania gospodarstw domowych, uwzględniając podstawowe potrzeby bytowe – konsumpcyjne.

Kryterium dochodowe określa ustawa o pomocy społecznej. Dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 776 zł, zaś dla osoby pozostającej we wspólnym gospodarstwie domowym wynosi 600 zł.

W Polsce ubóstwo jest najczęściej wynikiem bezrobocia połączonego z niskim poziomem wykształcenia, wielodzietnością oraz faktem zamieszkiwania w małych ośrodkach miejskich lub na wsi, szczególnie na obszarach dotkniętych bezrobociem strukturalnym.

Strategia aktywnego przeciwdziałania ubóstwu powinna stanowić integralny element polityki społeczno – gospodarczej państwa, samorządów i władz lokalnych.

Głównym sposobem ograniczenia ubóstwa jest zmniejszenie bezrobocia poprzez tworzenie nowych miejsc pracy, aktywizację zawodową ludzi ubogich oraz aktywną politykę rynku pracy.

Polityka walki z ubóstwem powinna obejmować zwalczanie okoliczności sprzyjających jego pojawieniu lub utrwaleniu.

Lokalna polityka społeczna powinna przyjąć następującą hierarchię działań :

1. Pomoc dzieciom zagrożonym ubóstwem poprzez programy żywieniowe;
2. Wprowadzenie programów opieki zdrowotnej dla dzieci zagrożonych ubóstwem poprzez wykorzystania lekarza pierwszego kontaktu;
3. Wiązanie wyższych lub przedłużonych świadczeń z pomocy społecznej z sytuacją rodzinną
4. Zwiększenie poziomu świadczeń dla rodzin wielodzietnych;
5. Przygotowanie programu stypendiów dla dzieci starszych i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem w celu wyrównania ich szans edukacyjnych poprzez co można zapobiegać dziedziczeniu biedy;
6. Wspierania partnerstwa publiczno-prywatnego oraz organizacji pozarządowych w działaniach na rzecz poprawy sytuacji biednych rodzin;
7. Wspieranie programów na rzecz tworzenia miejsc pracy.

PRIORYTET V – BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność to w ujęciu socjologicznym problem społeczny (zjawisko społeczne) charakteryzujący się brakiem stałego miejsca zamieszkania – brakiem domu.

Klasyfikacja przyczyn bezdomności (wg podziału Eugeniusza Moczka):

1. wynikające z sytuacji społeczno – ekonomicznej kraju, w tym wzrostu bezrobocia, postępującej likwidacji hoteli robotniczych, braku miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, braku opieki nad wychowankami domów dziecka po uzyskaniu przez nich pełnoletniości, braku ośrodków dla nosicieli wirusa HIV,
2. wynikające z sytuacji prawnej, polegającej na możliwości wyeksmitowania lokatora „donikąd” za zaległości w opłatach czynszowych,
3. wynikające z przyczyn związanych z patologiami, w tym z powodu alkoholizmu, przestępczości, odrzucenia lub braku opieki ze strony najbliższych, rozvodu lub trwałego rozpadu więzi formalnych lub nieformalnych, prostytucji kobiet, przemocy w rodzinie,
4. wynikające z przyczyn natury socjopsychologicznej, w tym świadomego wyboru innego sposobu życia, odrzucenia obowiązującego systemu wartości,
5. wynikające z przyczyn osobowościowych, w tym poczucia niższości, osamotnienia, wstydu, przekonania o złej naturze świata i ludzi.

Z danych organizacji pozarządowych wynika, że wyraźnej zmianie ulega przekrój zawodowy i społeczny w populacji osób w kryzysie bezdomności. Do placówek dla osób w kryzysie bezdomności coraz częściej zgłaszają się osoby z wykształceniem średnim i wyższym. Obniżeniu ulega także ich wiek.

Osoby w kryzysie bezdomności często mierzą się z problemem uzależnień, chorobami zarówno psychicznymi jak i fizycznymi, obniżonym poziomem rozwoju intelektualnego, konsekwencjami dezintegracji rodziny i przemocy domowej.

W Polsce brak jest dokładniejszych informacji o skali zjawiska bezdomności. Liczbę osób bezdomnych określa się od 30 do 300 tys. Jedynym miarodajnym źródłem wiedzy w tym zakresie jest liczba osób, którym formalnie udzielona została pomoc przez ośrodki pomocy społecznej. Liczba ta ulega okresowym zmianom, oscylując wokół wartości 30 tys.

Natomiast wg danych organizacji pozarządowych wynika, że udzielają one pomocy ok. 80-130 tys. osób. Szacunkowe dane określające liczbę bezdomnych na 300 tys. pochodzą od Stowarzyszenia Monar.

O randze bezdomności wśród problemów decydują nie tylko trudne do uchwycenia parametry ilościowe, ale również dynamika zjawiska i zmiany w strukturze populacji.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej pomoc osobom w kryzysie bezdomności należy do zadań własnych gminy. Może mieć formę pomocy – udzielenia schronienia, pomocy rzeczowej (np. żywność, odzież), pomocy finansowej (zasiłki stałe, okresowe, celowe).

Gminy mają możliwość zlecać wykonywanie tych zadań organizacjom pozarządowym.

PRIORYTET VI - BEZRADNOŚĆ

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej pomocy udziela się osobom lub rodzinom również z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych.

Rodziny przejawiające trudności opiekuńczo – wychowawcze są jedną z liczniejszych kategorii beneficjentów pomocy społecznej.

Najczęściej bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych współistnieje z innymi kryzysami tj. alkoholizm, przemoc, bezrobocie, trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Wyuczona bezradność prowadzi do uzależnienia się beneficjentów (często wielopokoleniowego) od pomocy społecznej a także zjawiska sieroctwa społecznego, przejawiającego się koniecznością zapewnienia dzieciom opieki w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Rodzina dysfunkcyjna, w kryzysie nie spełnia podstawowych obowiązków, które na niej spoczywają.

Skutki marginalizacji i wykluczenia społecznego rodzin dysfunkcyjnych przejawiają się w konfliktach z prawem, trudnościach w nauce, braku umiejętności wykorzystania czasu wolnego, braku motywacji do nauki oraz możliwości intelektualnych, niskim poczuciu własnej wartości, przemocy, wzroście zachowań agresywnych oraz konfliktów w rodzinie.

Działania skierowane do rodziców, mające na celu rozwiązanie problemu bezradności, powinny obejmować poradnictwo i kompleksową terapię całej rodziny, pomoc materialną i pomoc rzeczową.

Działania skierowane do dzieci powinny obejmować programy psychoprofilaktyczne, zajęcia terapeutyczne, możliwość skorzystania z oferty placówek wsparcia dziennego, pomoc wolontariuszy.

PRIORYTET VII – UZALEŻNIENIA

Ogólna definicja uzależnienia wiąże się z zaburzeniami funkcjonowania w sferze zawodowej, społecznej, fizycznej czy emocjonalnej. Cechą uzależnienia jest postępująca adaptacja - potrzebujemy coraz więcej i więcej tego, od czego jesteśmy uzależnieni. Do kryteriów diagnostycznych należą:

- utrwalona, silna, trudna do opanowania potrzeba używania substancji,
- nieudane próby kontrolowania, ograniczania lub zaprzestania picia,
- zmiany tolerancji ilości wypijanego alkoholu,
- występowanie zespołu odstawienia i/lub przyjmowanie innych substancji likwidujących lub zmniejszających niepożądane objawy,
- zawężanie wachlarza zasobów i kompetencji społecznych, zawodowych, osobistych przy jednoczesnej koncentracji sił i środków na budowaniu zaplecza do używania substancji oraz likwidacji ich skutków,
- picie alkoholu, pomimo konsekwencji jego nadużywania.

Uzależnienie dotyka nie tylko osobę nadużywającą alkoholu, ale ma negatywny wpływ na funkcjonowanie całej rodziny. Często powoduje rozpad więzi wewnątrzrodzinnych, przyczynia się do rozwoju/eskalacji przemocy domowej. Zaburza prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie.

Szkody wynikające ze spożywania i nadużywania substancji psychoaktywnych to głównie:

- **samoniszczenie się osób uzależnionych** często prowadzące do przedwczesnej śmierci,
- **szkody zdrowotne osób dorosłych** – niska efektywność leczenia schorzeń. Rosnące koszty świadczeń zdrowotnych dla tych osób,
- **szkody występujące u nadużywającej młodzieży** w zakresie rozwoju fizycznego, psychicznego i moralnego,
- **przemoc domowa i inne szkody w rodzinach:** przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna, zaniedbania, ubóstwo, demoralizacja,
- **dezorganizacja środowiska pracy:** wypadki w pracy, zmniejszona wydajność, problemy alkoholowe w takich środowiskach zawodowych jak transport publiczny, policja, wojsko, straż,
- **przestępstwa i wykroczenia** zwłaszcza wypadki drogowe, przestępstwa pospolite, recydywa, przemoc domowa,
- **łamanie prawa związane z handlem,** głównie sprzedaż alkoholu niepełnoletnim, nielegalny rynek alkoholowy, reklama i promocja napojów alkoholowych, handel lekami i narkotykami.

Uwarunkowania prawne dają możliwość i zobowiązują do podejmowania działań prewencyjnych jak i naprawczych.

- Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 -2024
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- Ustawa o pomocy społecznej.

PRIORYTET VIII – PRZEMOC DOMOWA

Przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,

d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,

e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Psychoprofilaktyka

Tworzenie i realizowanie programów edukacyjnych i profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej i agresji wśród dzieci i młodzieży.

- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Otwockim na lata 2023-2025
- Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową w Powiecie Otwockim na lata 2024-2025

Zasoby instytucjonalne

- Centrum Interwencji Kryzysowej "Dom Otwartych Serc" w Otwocku przy ul. Tadeusza 22,
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Otwocku, ul. Majowa 17/19
- Poradnia Leczenia Uzależnień w Otwocku, ul. Prusa 1/3
- Poradnia Leczenia Uzależnień w Otwocku, ul. Mickiewicza 8
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku przy ul. Komunardów 10.

Obszary działań w ramach omawianego priorytetu

Zapobieganie zjawisku przemocy domowej wymaga szerokiego spojrzenia na problem i wielokierunkowych działań. Regularna diagnoza sytuacji, realizowanie wyznaczonych celów oraz monitorowanie ich efektów zapewnia większą skuteczność.

Niezbędna jest współpraca pomiędzy instytucjami, tworzenie specjalistycznych placówek pomocowych, objęcie oddziaływaniami wszystkich uwikłanych w przemoc domową oraz szeroko rozumiana profilaktyka i edukacja w zakresie tego zjawiska.

III UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ORAZ LOKALNE

W Powiecie Otwockim zostały opracowane programy w ramach szeroko pojętej polityki społecznej.

- 1. Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2021-2026**
- 2. Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Otwockim na lata 2023-2025**

OBSZARY PROBLEMOWE

Obszar I

Pomoc na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.

Obszar II

Organizowanie pieczy zastępczej oraz pomoc na rzecz dzieci już przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych, rodzinach zastępczych i opuszczających zastępcze formy wychowania.

Obszar III

Pomoc na rzecz osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych intelektualnie oraz przewlekle psychicznie chorych.

Obszar IV

Podnoszenie jakości świadczonych usług poprzez doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej, doradztwo metodyczne, szkolenia i informacje oraz zatrudnianie profesjonalnej kadry.

Obszar V

Pomoc na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

IV ANALIZA SWOT²

Analiza SWOT jest użyteczną i coraz powszechniej stosowaną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych w pracach nad *Strategią*. Metoda ta łączy analizę wnętrza jak i otoczenia organizacji oraz badanie szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analizie SWOT poddawane są nie tylko przedsiębiorstwa lecz także jednostki samorządu terytorialnego (gminy i powiaty).

Opracowanie analizy SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego.

Stanowi punkt wyjścia dla określenia celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Prezentowane poniżej czynniki obejmują mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia dla Powiatu Otwockiego w obszarze polityki społecznej.

Podczas sesji, jej uczestnicy zostali poproszeni o wskazanie na najważniejsze czynniki i ich uszeregowanie wg obszarów analizy.

Przeprowadzone wśród uczestników debat badania ankietowe dały możliwość poznania polityki społecznej powiatu poprzez pryzmat ich opinii.

Pozwoliły dodatkowo przybliżyć i określić najważniejsze jej problemy.

Ankietowani odpowiadali na pytania, co – ich zdaniem – jest mocną stroną polityki społecznej powiatu, z jakimi trudnościami boryka się polityka społeczna i jak można je rozwiązywać, wykorzystując rysujące się szanse.

² Opracowano na podstawie oceny dokonanej przez uczestników debat strategicznych.

Wyniki debat były podstawą do przeprowadzenia analizy SWOT (mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń).

Analiza dotyczy sytuacji, w jakiej obecnie znajduje się pomoc społeczna powiatu, pozwala sformułować koncepcje rozwoju poszczególnych jej elementów sprzyjających rozwiązywaniu problemów społecznych.

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów polityki społecznej.

Wiele kwestii było podnoszonych w sposób niemal identyczny przez kilka osób, można je zatem nazwać uniwersalnymi.

Wiele zaś było tak szczegółowych, iż można je traktować jako punkt wyjścia do konstruowania już nawet nie celu, a konkretnego programu operacyjnego lub projektu.

Poniższy zbiór informacji o mocnych i słabych stronach polityki społecznej i stojących przed nią szansach i zagrożeniach jest uzgodnioną wypadkową wiedzy o stanie i potrzebach problematyki społecznej Powiatu Otwockiego ułożonych przekrojowo.

Niektóre zapisy z powodu swej lakoniczności mogą wydawać się nie do końca czytelne, ale zespół merytoryczny z pełną świadomością dokonał takich właśnie rozstrzygnięć.

Analiza SWOT jest kontynuacją i podsumowaniem diagnozy stanu i w niej znajduje uzasadnienie większość rozstrzygnięć.

MOCNE STRONY

- Położenie geograficzne, bliskość m.st. Warszawy,
- Dobre rozpoznanie przez władze lokalne i instytucje istniejących problemów społecznych w Powiecie Otwockim,
- Działalność organizacji pozarządowych,
- Rozwinięta infrastruktura placówek pomocy społecznej,
- Dobrze zorganizowane Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku,
- Przeprowadzona reforma systemu opieki nad dziećmi pozbawionymi opieki rodziców
- Zaangażowana i profesjonalna kadra pomocy społecznej,
- Dobre przygotowanie zawodowe liderów pomocy społecznej zarówno sektora publicznego, jak i pozarządowego,
- Dobrze rozwinięta sieć placówek oświatowych,
- Dostęp do placówek opieki zdrowotnej,
- Rozwinięta sieć oparcia społecznego dla osób niepełnosprawnych,
- Wzrost liczby ludności,
- Wyrównane proporcje płci mieszkańców

SŁABE STRONY

- Niska świadomość społeczna, nie angażowanie się w problemy innych osób,
- Umiarkowanie korzystna struktura demograficzna, znaczny odsetek osób starszych wśród mieszkańców Powiatu Otwockiego,
- **Ujemny przyrost naturalny,**
- Stosunkowo wysokie bezrobocie w tym długotrwałe pomimo dogodnego położenia (bliskość Warszawy),
- Profilaktyka,
- Zbyt niskie środki finansowe przeznaczone na pomoc społeczną,
- Brak ujednoliconych wspólnych działań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku z podmiotami działającymi w obszarze pomocy społecznej,
- Niewystarczająca współpraca Powiatu Otwockiego z gminami,
- Brak infrastruktury dot. rehabilitacji zwłaszcza dzieci i młodzieży niepełnosprawnej (np. hipoterapia, centrum rehabilitacji),
- Niedoinwestowanie ośrodków i placówek,
- Brak środków finansowych na dodatkowe zatrudnienie osób w instytucjach pomocy społecznej,
- Niedostateczna infrastruktura wsparcia dziennego przeznaczona na rozwijanie zainteresowań dzieci i młodzieży (np. ogniska, kluby, świetlice),
- Zbyt mała ilość klubów seniora,
- Rozluźnienie więzi rodzinnych.
- **Postawy roszczeniowe części beneficjentów pomocy społecznej,**
- **Wieloproblemowość rodzin,**
- **Występowanie zjawiska uzależnień i przemocy domowej oraz problemów im towarzyszących**

SZANSE

- Zmiany legislacyjne w obszarze pomocy społecznej, pieczy zastępczej, polityki prospołecznej **i przeciwdziałania przemocy domowej,**
- Umiejętność pozyskiwania funduszy zewnętrznych,
- Podejmowanie działań mających na celu rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych,
- Właściwa diagnoza problemów społecznych oraz deprywacji potrzeb,
- Doświadczenie podmiotów trzeciego sektora,

- Inwestycje w rozwój gospodarczy powiatu,
- Nowe źródła i instrumenty wsparcia rozwoju zasobów ludzkich ze środków UE,
- Doskonalenie zawodowe kadry oświaty, administracji i pracowników socjalnych,
- Właściwa polityka kadrowa,
- Systematyczna likwidacja barier cyfrowych, architektonicznych i informacyjnych w przestrzeni publicznej.

ZAGROŻENIA

- ▲ Niespójność przepisów prawnych, częste zmiany przepisów,
- ▲ Pogłębiające się negatywne zjawiska społeczne tj. bezradność, ubóstwo, kryzysy wewnątrzrodzinne
- ▲ Brak rozwiązań problemów o charakterze systemowym,
- ▲ Nasilające się zjawisko uzależnień wśród dzieci i młodzieży,
- ▲ **Brak spójności pomiędzy systemem oświaty a realiami rynku pracy,**
- ▲ Problemy finansowe powiatu,
- ▲ Negatywny wpływ epidemii COVID-19 na wiele sfer życia społecznego i gospodarczego,
- ▲ Starzenie się społeczeństwa w skali całej Polski, co będzie negatywnie oddziaływało również na rozwój gminy (w tym na większe zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze),
- ▲ Występowanie chorób cywilizacyjnych,
- ▲ Inflacja pogarszająca stan domowego budżetu,
- ▲ Możliwy wzrost bezrobocia,
- ▲ Niepewna sytuacja międzynarodowa w sąsiedztwie Polski,
- ▲ Rozbudowany system pomocy społecznej sprzyjający utrwalaniu się pasywnych postaw na rynku pracy,
- ▲ Zagrożenia ze strony nowych rodzajów uzależnień behawioralnych

V DIAGNOZA STANU

Wyszczególniono w niej najważniejsze cechy poszczególnych obszarów przyjętych do oceny oraz określenia celów i kierunków działania w procesie debaty strategicznej.

Diagnoza stanu jest syntezą wyników debat strategicznych i raportu o stanie pomocy społecznej w Powiecie Otwockim.

Charakterystykę obszarów cechuje wyszczególnienie najważniejszych ich cech w odniesieniu do polityki społecznej jako całości, jej zróżnicowań wewnętrznych oraz pozycji w powiecie.

Poszczególnym wnioskowi przyporządkowano znaczenie:

- wartość pozytywna dla rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Otwockim,
- wartość obecnie o niewielkim znaczeniu dla rozwiązywania problemów społecznych,
- wartość negatywna dla rozwiązywania problemów społecznych.

Oceny potencjału wewnętrznego dokonano podstawową metodą tj. analizą SWOT, która jest bilansem słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń.

VI WIZJA

Powiat Otwocki to obszar zintegrowanego systemu wspierania rodzin, odpowiadający na występujące problemy społeczne.

VII WARTOŚCI

1. Podmiotowość, ochrona godności ludzkiej;
2. Sprawiedliwość oraz równość w dostępie do urządzeń infrastruktury społecznej i świadczeń społecznych;
3. Współodpowiedzialność oraz kooperacja zróżnicowanych podmiotów polityki społecznej;
4. Aktywność, partycypacja społeczna i partnerstwo;
5. Preferowanie /premiowanie pracy socjalnej oraz profilaktyki przed interwencją;
6. Ciągłość działania, trwałość, jakość i efektywność rozwiązań systemowych;

VIII CELE I KIERUNKI DZIAŁANIA

Cele wraz z kierunkami działania zostały podzielone na obszary strategiczne, które są najistotniejszymi polami działania polityki społecznej, wytyczającymi kierunki prac na najbliższe lata.

Działalność polityki społecznej w Powiecie Otwockim będzie koncentrować się wokół czterech obszarów:

- **FINANSE**
- **INFRASTRUKTURA**
- **PROBLEMY SPOŁECZNE**
- **SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA.**

Cele w poszczególnych obszarach (finanse, infrastruktura, problemy społeczne, społeczność lokalna) uporządkowuje się pod względem ważności i znaczenia poszczególne zidentyfikowane cele*³.

PRIORYTETY – każdemu z tych obszarów zostały przypisane trzy cele bez których utrzymanie obecnego status quo pewnego minimum działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Otwockim nie jest możliwe.

CELE PIERWSZORZĘDNE to cele, które w skrócie można określić jako cele prorozwojowe (ich realizacja przyspieszy rozwiązywanie problemów społecznych w danym obszarze).

CELE DRUGORZĘDNE to cele, które są ważne dla danego obszaru, ale czas i tempo realizacji tych celów zależy od uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych możliwości finansowania (cele rezerwowe).

Kierunki działania zmierzające do realizacji poszczególnych celów strategicznych przedstawiono poniżej w układzie tabelarycznym.

FINANSE		
PRIORYTETY		
.	<i>Pozyskiwanie środków finansowych z zewnątrz i realizacja zadań rządowych..</i>	<i>Rozwój pieczy zastępczej</i>

Kierunki działania								
.			Przystępowanie do projektów współfinansowanych ze środków UE.	Przystępowanie do konkursów ogłaszanych	Tworzenie projektów w partnerstwie	Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej		

³ Zidentyfikowane cele i kierunki działania w poszczególnych obszarach są jedynie podstawą do ostatecznego wyboru wariantu rozwiązywania problemów społecznych. Nie jest możliwa realizacja wszystkich zidentyfikowanych celów w okresie realizacji Strategii. Cele, które nie znalazły miejsca w wybranym wariantcie mogą być podstawą dla aktualizacji Strategii w następnych latach w procesie monitorowania tego dokumentu.

				przez MPiPS.	publiczno - prawnym			
CELE PIERWSZORZĘDNE								
			Realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej zgodnie z zapisami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Otwockim do 2028 roku.			Tworzenie zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka		
Kierunki działania								
			Określenie założeń polityki społecznej powiatu		Określenie priorytetów do realizacji.	Szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze	Promowanie rodzinnnej pieczy zastępczej	Podejmowani e działań w celu zmiany sytuacji prawnej dzieci poprzez umieszczanie ich w rodzinnej pieczy zastępczej
CELE DRUGORZĘDNE								
			Tworzenie infrastruktury placówek pomocy społecznej na terenie powiatu w oparciu o potrzeby społeczne			Zapewnienie dzieciom opieki poprzez umieszczenie ich w rodzinnej pieczy zastępczej		
PROBLEMY SPOŁECZNE								
PRIORYTETY								
Diagnozowanie zjawisk społecznych			Przeciwdziałanie problemom społecznym			Monitorowanie problemów społecznych		
Współpraca instytucji działających w obszarze pomocy społecznej	Tworzenie programów odpowiadając ych na potrzeby społeczne		Profesjonalizacja usług w zakresie wspierania osób i rodzin w przezwyciężaniu problemów			Monitorowanie potrzeb mieszkańców powiatu	Ewaluacja realizowanych zadań na terenie powiatu	
CELE PIERWSZORZĘDNE								
Przeciwdziałanie dyskryminacji osób niepełnosprawnych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu			Ograniczenie skutków bezrobocia			Ograniczenie zjawiska patologii społecznych		
Kierunki działania								
Pomoc w komunikowan iu się osób niepełnospra wnych przez sport, kulturę, edukację	Likwidacja barier architektonic znych i transportowy ch wśród osób niepełnospra wnych	Budze nie świad omość i społec znej, integr acja z osoba	Opracowanie i wdrażanie programów na rzecz aktywizacji osób niepełnosprawnych	Integracja podmiotów podejmujący ch działania na rzecz osób bezrobotnych	Aktywizacja zawodowa osób pozostający ch długotrwale bezrobotnych	Wzmocnienie więzi rodzinnych .	Edukacja i profilaktyka, rozwój poradnictwa specjalistycz nego, terapeutyczne go	Szkolenie kadry pracującej z osobami dotkniętymi problemami patologii społecznej

		mi niepeł nospra wnym i						
CELE DRUGORZĘDNE								

Przeciwdziałać zjawisku występującej bezdomności.	Przeciwdziałać dalszej demoralizacji dzieci i młodzieży.
---	--

SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA								
PRIORYTETY								
Podejmowanie działań podnoszących świadomość i wrażliwość społeczności lokalnej w zakresie istniejących i potencjalnych zagrożeń prawidłowego funkcjonowania jednostki i rodziny			Podejmowanie i zacieśnianie współpracy pomiędzy instytucjami niosącymi pomoc, w tym z organizacjami pozarządowymi			Budowanie pozytywnego nastawienia i otwartej postawy wobec osób potrzebujących pomocy.		
Kierunki działania								
Diagnozowa nie, monitorowa nie i budowanie bazy informacyjnej na temat zagrożeń.	Podjęmowa nie działań edukacyjnych i profilaktycznych dotyczących zagrożeń wobec dzieci, młodzieży i dorosłych.	Szkolenie pracowników w samorządowych szczeblach powiatowych i gminnych w zakresie istoty i powstawiania patologii.	Tworzenie lokalnych koalicji pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi.	Utworzenie organizacji koordynujących współpracę.	Realizacja wspólnych programów z wykorzystaniem środków finansowych z funduszy pomocowych.	Zwiększenie dostępności informacji o zakresie pomocy społecznej świadczonej przez sektor publiczny i pozarządowy.	Promowanie i stosowanie indywidualnego podejścia do klienta.	Całościowe podejście do problemu, z jakim zgłasza się klient z uwzględnieniem jego przyczyn.
CELE PIERWSZORZĘDNE								
Przeciwdziałanie marginalizacji klientów pomocy społecznej.			Przeciwdziałanie patologii życia rodzinnego.			Wspieranie zaangażowania i kreatywności pracowników obszaru pomocy społecznej.		
Kierunki działania								
Zapobieganie wykluczeniu społecznemu przez organizowanie cyklicznych imprez integracyjnych na poziomie gminnym i powiatowym.	Zaangażowanie lokalnych mediów w kampanie podnoszące świadomość na temat istniejących problemów społecznych-regularna współpraca.	Angażowanie beneficjentów w pomocy społecznej w projekty realizowane przez gminy i powiat.	Przeciwdziałanie uzależnieniom.	Zapobieganie bezrobociu i jego skutkom.	Zapobieganie zjawisku przemocy domowej.	Podnoszenie kwalifikacji pracowników pomocy społecznej.	Zachęcanie do tworzenia i realizacji autorskich projektów.	Wspieranie współpracy liderów pomocy społecznej na rzecz tworzenia nowych rozwiązań.
CELE DRUGORZĘDNE								

IX WYBRANY WARIANT ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ – PO KOREKTACH

KOMENTARZ DO WYBRANEGO WARIANTU ROZWOJU

W poszczególnych obszarach polityki społecznej (finanse, infrastruktura, problemy społeczne, społeczność lokalna) wskazano 45 celów, które są podstawą dla rozwiązywania problemów społecznych w powiecie otwockim.

Spśród wszystkich dotąd sformułowanych celów przy określaniu wariantu posłużono się czternastoma celami wybranymi jako najważniejsze bez względu do jakiego wcześniej obszaru zostały zakwalifikowane.

Dwa najważniejsze z tych czternastu celów określono mianem priorytetów dla rozwiązywania problemów w polityce społecznej.

W przypadku priorytetów zakłada się przeznaczenie ponad 50% środków.

Cztery niższej rangi wybrane cele – to cele pierwszorzędne, dla których przewiduje się wydatkowanie 20-35% środków budżetowych.⁴

Na pozostałe osiem celów drugorzędnych przeznaczają się jedynie 10-15% środków budżetowych na realizację programów i projektów przyporządkowanych tym celom.

Podział taki ma charakter umowny, ale winien on determinować podział środków na realizację różnych programów i projektów zarówno na poziomie gmin jak i powiatu. Nie można dzielić środków na pomoc społeczną w kolejności składanych projektów do realizacji, tylko należy brać pod uwagę rzeczywiste i niezbędne potrzeby pomocy społecznej wynikające z przyjętego w strategii wariantu rozwiązywania problemów społecznych.

WYBRANY WARIANT POLITYKI SPOŁECZNEJ			
PRIORYTETY			
Podjąć działania w kierunku tworzenia sprawnie funkcjonującej profilaktyki w oparciu o dobrą infrastrukturę społeczną.		Przeciwdziałać dalszej pauperyzacji i rozwarstwianiu społecznemu ludności lokalnej.	
CELE PIERWSZORZĘDNE			
Przeciwdziałać szeregowi negatywnych zjawisk	Tworzyć właściwą i o wysokim standardzie bazę dla realizacji zadań społecznych.	Umożliwić szerszą współpracę w obszarze instytucji i organizacji pozarządowych.	Stworzyć warunki do wykorzystania dostępnych środków Unii Europejskiej dla

⁴ przez pojęcie „środki budżetowe” określa się wszystkie środki finansowe wpływające na rzecz pomocy społecznej (dotacje, subwencje, darowizny, kapitał prywatny), poprzez które realizuje się projekty wypełniające założenia strategii na poziomie gmin i powiatu.

<i>spowodowanych wysokim bezrobociem.</i>			<i>finansowania projektów wspierających rozwiązywanie problemów społecznych powiatu.</i>
CELE DRUGORZĘDNE			

PRIORYTETY – CELE

<i>Podjąć działania w kierunku usprawnienia i podwyższenia jakości usług dla niepełnosprawnych.</i>	<i>Podjąć działania w kierunku rozszerzenia oferty skierowanej do osób dotkniętych przemocą oraz innymi kryzysami.</i>	<i>Stworzyć mechanizm dotacji z budżetu powiatu na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez sektor publiczny i organizacje pozarządowe.</i>	<i>Przeciwdziałać zjawisku wyuczonej bezradności.</i>
<i>Przeciwdziałać uzależnieniom.</i>	<i>Zwiększyć środki w budżecie powiatu na działania psychoedukacyjne</i>	<i>Podjąć działania w kierunku finansowania przedsięwzięć na rzecz wspierania dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym.</i>	<i>Podjąć działania na rzecz wzrostu świadomości społeczności lokalnej w zakresie istniejących i potencjalnych zagrożeń.</i>

CELE STRATEGICZNE PIERWSZORZĘDNE I DRUGORZĘDNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁANIA

Wybrany wariant rozwoju obejmuje 14 celów utworzonych na podstawie wcześniej zidentyfikowanych celów w poszczególnych obszarach życia polityki społecznej w powiecie otwockim. Poszczególnym zidentyfikowanym w wybranym wariantcie celom przypisano kierunki działań.

PRIORYTET I

Podjąć działania w kierunku tworzenia sprawnie funkcjonującej profilaktyki w oparciu o dobrą infrastrukturę społeczną.

Opis kierunków działań:

1. Ścisła i stała współpraca z Ośrodkami Adopcyjno-Opiekuńczymi.
2. Środowiskowe programy pomocy dziecku i rodzinie.
3. Oferta istniejących struktur pomocy społecznej dla osób z niepełnosprawnością .

PRIORYTET II

Przeciwdziałać dalszej pauperyzacji i rozwarstwianiu społecznemu ludności lokalnej.

Opis kierunków działań:

1. Tworzenie nowych grup wsparcia dla wychodzenia z kryzysu.
2. Tworzenie projektów integrujących i przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu.
3. Promowanie indywidualnych sukcesów i wyzwalanie inicjatywy w poszukiwaniu pracy (szczególnie w przypadku wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych).

CEL PIERWSZORZĘDNY I

Przeciwdziałać szeregowi negatywnych zjawisk spowodowanych wysokim bezrobociem.

Opis kierunków działań:

1. Obejmowanie zorganizowaną pomocą osób ubogich.
2. Sprawne zorganizowanie systemu dożywiania dzieci i wsparcia finansowego w dalszej edukacji.
3. Monitoring i niwelowanie patologii w rodzinie będącej bezpośrednią przyczyną utraty pracy.

CEL PIERWSZORZĘDNY II

Tworzyć właściwą i o wysokim standardzie bazę dla realizacji zadań społecznych.

Opis kierunków działań:

1. Deinstytucjonalizacja.
2. Sieć Środowiskowych Domów Samopomocowych.
3. Sieć zawodowych rodzin zastępczych.
4. Utworzenie 2 Rodzinnych Domów Dziecka.

CEL PIERWSZORZĘDNY III

Umożliwić szerszą współpracę w obszarze instytucji i organizacji pozarządowych.

Opis kierunków działań:

1. Centrum Organizacji Pozarządowych. Powiatowe Centrum Kompetencji Podmiotów Pozarządowych.
2. Tworzenie partnerstw pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi.
3. Realizacja wspólnych projektów z udziałem funduszy pomocowych.

CEL PIERWSZORZĘDNY IV

Stworzyć warunki do wykorzystania dostępnych środków Unii Europejskiej dla finansowania projektów wspierających rozwiązywanie problemów społecznych powiatu.

Opis kierunków działań:

1. Tworzenie umów patronackich dla wspierania konkretnych projektów z zakresu problematyki społecznej.
2. Tworzenie partnerstw z organizacjami pozarządowymi dla realizacji wspólnych zadań i projektów.
3. Zakładanie fundacji z udziałem wielu partnerów dla realizacji długookresowych programów.

CEL DRUGORZĘDNY I

Podjąć działania w kierunku usprawnienia i podwyższenia jakości usług dla niepełnosprawnych.

Opis kierunków działań:

1. Likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej.
2. Tworzenie mieszkań treningowych i Zakładów Aktywizacji Zawodowej (ZAZ).
3. Zwiększenie dostępności osób z niepełnosprawnościami do rehabilitacji i opieki medycznej.

CEL DRUGORZĘDNY II

Podjąć działania w kierunku rozszerzenia oferty skierowanej do osób dotkniętych przemocą oraz innymi kryzysami.

Opis kierunków działań:

1. Monitorowanie skali zjawiska przemocy w Powiecie Otwockim,
2. Rozbudzanie świadomości społecznej na temat przemocy i jej ogólnospołecznych skutków.

CEL DRUGORZĘDNY III

Stworzyć mechanizm dotacji z budżetu powiatu na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez sektor publiczny i organizacje pozarządowe.

Opis kierunków działań:

1. Tworzenie partnerstwa publiczno –prawnych w celu realizacji wspólnych projektów,
2. Stworzenie czytelnego systemu dotacji z budżetu powiatu i gmin dla organizacji pozarządowych.

CEL DRUGORZĘDNY IV.

Przeciwdziałać zjawisku wyuczonej bezradności.

Opis kierunków działań:

1. Inicjowanie powstawania formalnych i nieformalnych Lokalnych Grup Działania.
2. Kreowanie lokalnych liderów.

CEL DRUGORZĘDNY V

Przeciwdziałać uzależnieniom.

Opis kierunków działań:

1. Działalność profilaktyczna – szeroko pojęta edukacja,
2. Tworzenie miejsc ambulatoryjnych dla osób uzależnionych z możliwością prowadzenia terapii.

CEL DRUGORZĘDNY VI

Zwiększyć środki w budżecie powiatu na działania psychoedukacyjne.

Opis kierunków działań:

1. Finansowanie specjalistycznych szkoleń w oparciu o budżet powiatu i programy Europejskiego Funduszu Społecznego,
2. System motywacji finansowej,
3. Łatwość dostępu do informacji z zakresu pomocy społecznej (strona internetowa).

CEL DRUGORZĘDNY VII.

Podjąć działania w kierunku finansowania przedsięwzięć na rzecz wspierania dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Opis kierunków działań:

1. Objęcie dożywianiem wszystkich dzieci z rodzin potrzebujących,
2. Monitoring potrzeb w oparciu o placówki pomocy społecznej oraz oświatowe,

CEL DRUGORZĘDNY VIII

Podjąć działania na rzecz wzrostu świadomości społeczności lokalnej w zakresie istniejących i potencjalnych zagrożeń.

Opis kierunków działań:

1. Monitoring i rozbudowa bazy informacyjnej na temat zagrożeń,
2. Edukacja dorosłych poprzez lokalne media,
3. Szkolenia pracowników samorządowych na temat istoty i rozwoju patologii.

X PROGRAMY OPERACYJNE POLITYKI SPOŁECZNEJ

Programy Operacyjne Polityki Społecznej zostały utworzone na podstawie *Strategii* w głównych jej priorytetach tj.:

- **PRIORYTET 1 – DZIECI I MŁODZIEŻ**
- **PRIORYTET 2 – SENIORZY**
- **PRIORYTET 3 – NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ**
- **PRIORYTET 4 – UBÓSTWO**
- **PRIORYTET 5 – BEZDOMNOŚĆ**
- **PRIORYTET 6 – BEZRADNOŚĆ**
- **PRIORYTET 7 – UZALEŻNIENIA**
- **PRIORYTET 8 – PRZEMOC DOMOWA**
- **PRIORYTET 9 - EKONOMIA SPOŁECZNA**

W poszczególnych priorytetach zidentyfikowano działania (nazwy programów) przypisane do poszczególnych obszarów polityki społecznej przyjętej *Strategii*, takich jak: finanse, infrastruktura, problemy społeczne, społeczność lokalna.

W poszczególnych programach przypisanych obszarom polityki społecznej została określona liczba beneficjentów tego programu. Ponieważ strategia obejmuje cały Powiat Otwocki liczba osób objętych konkretnym programem będzie sumą odbiorców danego programu w poszczególnych gminach. Liczbę tę w przypadku wielu programów będzie można uściślić dopiero po dokładnych wywiadach środowiskowych.

Programowi przypisano również realizatorów, którymi są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Powiat Otwocki, samorządy gminne, ośrodki pomocy społecznej, placówki opieki zdrowotnej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, parafie.

Tak zidentyfikowane programy stają się podstawą do planowania poszczególnych zadań (inwestycji) polityki społecznej Powiatu Otwockiego.

PRIORYTET 1 – DZIECI I MŁODZIEŻ

INTERWENCJA - RATOWNICTWO			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem (planowana)	Realizator
Dożywianie dzieci w szkołach	Problemy społeczne	szacunkowo 2600	Ośrodki Pomocy Społecznej
Wspieranie kobiet w ciąży.	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Placówki Opieki Zdrowotnej, Ośrodki Pomocy Społecznej
System wczesnej sygnalizacji zagrożeń przez przedszkola, placówki i szkoły	Problemy społeczne	ok.1200	Placówki oświatowe, Placówki Opieki Zdrowotnej, Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku
Program wyprawka szkolna.	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb ok.1 000	Oświata.
Zapobieganie szeroko rozumianej patologii życia rodzinnego (uzależnienia, przemoc, niedostosowanie społeczne)	Problemy społeczne	trudne do oszacowania ok. 5000	Organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Ośrodki Pomocy Społecznej, Parafie, Sąd Rodzinny
ASEKURACJA – WYPRZEDZANIE			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem (planowana)	Realizator
Edukacja i profilaktyka – wczesna interwencja.	Problemy społeczne	szacunkowo- 2200	Oświata, Organizacje pozarządowe, Świetlice Socjoterapeutyczne, Placówki wsparcia dziennego, Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku
Edukacja kadry pedagogicznej w zakresie przemocy, przeciwdziałania niedostosowaniu społecznemu i uzależnieniom	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb-ok.1150	Organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku
Praca z dziećmi ulicy – streetworking	Problemy społeczne	szacunkowo ok.600	Organizacje pozarządowe, Świetlice Socjoterapeutyczne, Placówki wsparcia dziennego
Objęcie pomocą psychologiczną i pedagogiczną dzieci z rodzin wysokiego ryzyka, zagrożonych wykluczeniem społecznym.	Społeczność lokalna	ok. 1200	Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, PCPR – Zespół Poradnictwa Rodzinnego
Szkoła dla rodziców i wychowawców.	Problemy społeczne	zależnie od potrzeb	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Organizacje pozarządowe
Pedagogizacja rodziców.	Problemy społeczne	ok.1 000	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna

Informowanie i uwrażliwianie społeczności lokalnej na potrzeby dzieci krzywdzonych, dotkniętych skutkami uzależnień, niepełnosprawnych, pozbawionych właściwej opieki ze strony rodziców lub osieroconych.	Problemy społeczne	Kampania medialna i społeczna	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Organizacje pozarządowe
KOMPENSACJA - SOLIDARYZM			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Niwelowanie różnic pomiędzy dziećmi pochodzącymi z różnych terenów powiatu	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Powiat Otwocki, Samorządy gminne, Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie w Otwocku
Odbudowywanie więzi rodzinnych	Społeczność lokalna	projekt adresowany do wszystkich rodzin z terenu Powiatu Otwockiego	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Parafie, Organizacje pozarządowe, Ośrodki Pomocy Społecznej
Grupy samopomocowe, bank drugiej ręki, pomoc sąsiedzka, włączenie mediów lokalnych w promowanie rodziny, identyfikacja problemu, podnoszenie rangi problemów dotyczących dzieci i rodzin, propagowanie odpowiedzialnej, solidarnej polityki społecznej.	Społeczność lokalna	w zależności od potrzeb –ok. 1500	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Parafie, Organizacje pozarządowe, Społeczność, lokalna
Praca z rodzicami dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	Problemy społeczne	zależne od ilości podopiecznych ok.60	Sąd Rodzinny, Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Placówki opiekuńczo - wychowawcze
Wsparcie NGO w zakresie organizowania specjalistycznego wsparcia na rzecz usamodzielnianej młodzieży z pieczy zastępczej.	Problemy społeczne	zależne od ilości podopiecznych ok.60	Sąd Rodzinny, Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Placówki opiekuńczo – wychowawcze, NGO
Świadomość społeczna instytucji dot. gdzie szukać pomocy, budowanie wizerunku instytucji	Społeczność lokalna	projekt o charakterze ciągłym	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe
PARTYCYPACJA- INTEGRACJA			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Niwelowanie różnic pomiędzy dziećmi pochodzącymi z różnych środowisk	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Oświata, instytucje centralne, samorząd lokalny

Zapobieganie marginalizacji dzieci i młodzieży.	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Ośrodki Pomocy Społecznej, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe
Integracja dzieci i młodzieży niepełnosprawnych	Problemy społeczne	ok. 1 200 - liczba dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności	Organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, PFRON
Wdrażanie usamodzielnianych wychowanków placówek opiekuńczo - wychowawczych do właściwego pełnienia ról społecznych	Społeczność lokalna	ok.70-szacunkowa liczba wychowanków opuszczających placówki	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Organizacje pozarządowe

PRIORYTET 2 – SENIORZY

INTERWENCJA – RATOWNICTWO			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Monitorowanie sytuacji osób starszych i ich potrzeb	Problemy społeczne	ok. 5000	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Organizacje pozarządowe
Pomoc socjalna dla seniorów chorych i samotnie żyjących.	Problemy społeczne	ok.1800	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie w Otwocku, Organizacje pozarządowe
ASEKURACJA- WYPRZEDZENIE			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Tworzenie sieci domów dziennego pobytu.	Infrastruktura	szacunkowo ok.200	Samorząd gminny, organizacje pozarządowe
Rozszerzenie oferty klubów seniora	Społeczność lokalna	w zależności od potrzeb ok.400	Samorząd gminny, Parafie
Rozwijanie form aktywizacji seniorów z terenów wiejskich	Społeczność lokalna	w zależności od potrzeb	Samorząd gminny, Organizacje pozarządowe
Świadczenie pomocy w miejscu zamieszkania osobie starszej – wolontariat opiekuńczy, usługi opiekuńcze, pomoc sąsiedzka	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb ok.800	Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Społeczność lokalna
Ułatwienie dostępu do świadczeń zdrowotnych, umożliwienie korzystania z rehabilitacji	Problemy społeczne	ok.1 000	Placówki Opieki Zdrowotnej, PFRON
Pomoc niemedyyczna w zakresie ochrony zdrowia psychicznego	Problemy społeczne	ok.1 000	Placówki Opieki Zdrowotnej, PFRON, NGO

seniorów (w szczególności poprzez zadania powierzone do realizacji organizacjom pozarządowym oraz innym podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie): wsparcie seniorów, służące ochronie ich zdrowia psychicznego w formie oddziaływań profilaktycznych, w tym m.in.: konsultacje psychologiczne, pomoc udzielana w ramach telefonu zaufania, dogoterapia, hortiterapia, arteterapia.			
KOMPENSACJA – SOLIDARYZM			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Rozszerzenie oferty klubów seniora	Społeczność lokalna	w zależności od potrzeb ok.- 1400	Samorząd gminny, Organizacje pozarządowe, wolontariusze
Rozwijanie form aktywizacji seniorów z terenów wiejskich – Koła Gospodyń.	Społeczność lokalna	w zależności od potrzeb ok.- 250	Samorząd gminny, organizacje pozarządowe,
Świadczenie pomocy w miejscu zamieszkania osobie starszej – wolontariat opiekuńczy, usługi opiekuńcze, pomoc sąsiedzka.	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb ok.- 800	OPS, organizacje pozarządowe, PCPR
PARTYCYPACJA - INTEGRACJA			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Uczenie dzieci i młodzieży szacunku do osób starszych poprzez organizację imprez okolicznościowych tj. Dzień Babci, Dzień Dziadka na terenie placówek pomocy społecznej	Społeczność lokalna	w zależności od zainteresowania	Placówki oświatowe
Rozwój sprawności intelektualnej i fizycznej osób starszych	Społeczność lokalna	w zależności od potrzeb ok.400	Samorząd gminny, Organizacje pozarządowe, Placówki Opieki Zdrowotnej
Realizowanie zadań w ramach Programu Wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025 i Programu wieloletniego „Senior+” na lata 2021–2025	Społeczność lokalna	w zależności od potrzeb ok.400	Samorząd gminny, Organizacje pozarządowe, Placówki Opieki Zdrowotnej

PRIORYTET 3 – NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

INTERWENCJA – RATOWNICTWO			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Budowa systemowej pomocy osobom niepełnosprawnym jak najbliższej miejsca zamieszkania	Infrastruktura/ Finanse/ Problemy społeczne	Liczba osób niepełnosprawnych w Powiecie Otwockim wg GUS z 2020 r to 5766. (472 osoby poniżej 14 r.ż oraz 5294 osoby powyżej 14 r.ż.	Samorząd Gminny, Powiat Otwocki, Organizacje pozarządowe
Przełamywanie barier w komunikowaniu się w środowisku – programy edukacyjne	Problemy społeczne	ok. 2 000	Samorząd gminny, Powiat Otwocki, Organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku
Aktywizacja osób niepełnosprawnych poprzez sport, kulturę, rekreację	Społeczność lokalna	szacunkowo ok.1500	PFRON, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Organizacje pozarządowe
Pomoc dziecku niepełnosprawnemu od momentu wykrycia niepełnosprawności	Infrastruktura/ Finanse/ Problemy społeczne	Liczba dzieci z orzeczeniami ok.- 988	Powiat Otwocki, Samorząd Gminny, Organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Placówki Ochrony Zdrowia
Zwiększenie dostępu do dóbr i usług umożliwiających rehabilitację społeczną, pełne uczestnictwo w życiu społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym, rekreacji i turystyce	Infrastruktura	ok.2500	Powiat Otwocki, Samorząd gminny, Organizacje pozarządowe
Zwiększenie dostępności do budynków użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych, poprawa transportu publicznego, środków komunikacji dla osób niepełnosprawnych, likwidacja barier architektonicznych	Infrastruktura	ok.2 000 osób z niepełnosprawnością narządu ruchu	Powiat Otwocki, Samorządy gminne, Organizacje pozarządowe, PFRON
Ułatwianie komunikacji z osobami niesłyszącymi poprzez przeszkolenie w używaniu języka migowego	Społeczność lokalna	ok.50	Powiat Otwocki, Organizacje pozarządowe
Opracowywanie programów na rzecz osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków PFRON	Problemy społeczne	zgodnie z założeniami programów	Powiat Otwocki, Samorządy gminne
Zapewnienie osobom niepełnosprawnym całodobowej opieki	Problemy społeczne	ok.100	Powiat Otwocki, Samorządy gminne

Świadczenie usług wspierających, które mają na celu umożliwienie lub wspomaganie niezależnego życia osób niepełnosprawnych, w szczególności usług asystencji osobistej.	Problemy społeczne	ok.100	Powiat Otwocki, Samorządy gminne
ASEKURACJA- WYPRZEDZENIE			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Opracowanie raportu o rozmiarze zjawiska niepełnosprawności w środowiskach lokalnych, cechach społeczno-demograficznych zbiorowości osób niepełnosprawnych, sytuacji materialnej i socjalnej	Problemy społeczne	trudne do oszacowania	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe
Tworzenie nowych rozwiązań prawnych w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych	Legislacja	-	Sejm, Samorządy lokalne, Pracodawcy, Urzędy Pracy
KOMPENSACJA- SOLIDARYZM			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Wspieranie przemian świadomości społecznej odnośnie problematyki osób niepełnosprawnych	Społeczność lokalna	w zależności od potrzeb	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe, Prasa lokalna
Budowanie sieci lokalnej pomocy osobom niepełnosprawnym	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe
Terapia zajęciową osób z upośledzeniem umysłowym w połączeniu z opieką psychologiczną, pedagogiczną i medyczną	Problemy społeczne	ok.100	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Organizacje pozarządowe, PFRON, Powiat Otwocki
PARTYCYPACJA- INTEGRACJA			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Zachęcanie pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych poprzez szkolenia, tworzenie miejsc pracy w instytucjach publicznych	Społeczność lokalna	w zależności od potrzeb	Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Organizacje pozarządowe

Utworzenie Zakładu Aktywizacji Zawodowej.	Infrastruktura	ok.50	Powiat Otwocki, Urząd Marszałkowski, Organizacja pozarządowa
Organizowanie i prowadzenie zintegrowanych działań na rzecz włączania osób niepełnosprawnych w rynek pracy, w szczególności przez: - doradztwo zawodowe - przygotowanie i wdrożenie indywidualnego planu drogi życiowej i zawodowej • prowadzenie specjalistycznego poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy, mających na celu przygotowanie do aktywnego poszukiwania pracy i utrzymania w zatrudnieniu osób niepełnosprawnych.	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku

PRIORYTET 4 – UBÓSTWO

INTERWENCJA - RATOWNICTWO			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Pozyskiwanie i przekazywanie potrzebującym odzieży, środków czystości, artykułów gospodarstwa domowego – w tym także „bank drugiej ręki”.	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb ok.800	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Parafie, Organizacje pozarządowe
Udzielanie niezbędnej do właściwej egzystencji pomocy finansowej i rzeczowej	Problemy społeczne	Ponad 3 000	Ośrodki Pomocy Społecznej
ASEKURACJA- WYPRZEDZENIE			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Ochrona i wsparcie rodzin wielodzietnych	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb ok. 600	Samorządy gminne, Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe
Prowadzenie szeroko pojętej pracy socjalnej przez pracowników pomocy społecznej	Problemy społeczne	ok.2 000 rodzin	Ośrodki Pomocy Społecznej
Pomoc w rozwijaniu się wolontariatu jako formy pomocy osobom potrzebującym	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Ośrodki pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie w Otwocku, Organizacje pozarządowe
Umożliwienie większej dostępności do fachowej i rzetelnej pomocy medycznej, prawnej i doradczej	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Placówki Opieki Zdrowotnej, Zespół Poradnictwa Rodzinnego, Organizacje pozarządowe
KOMPENSACJA- SOLIDARYZM			

Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Popieranie wszelkich inicjatyw i akcji społecznych podejmowanych w celu przezwyciężenia własnych lęków i bezradności oraz otwieranie się na pomaganie innym	Problemy społeczne/ Społeczność lokalna	w zależności od potrzeb	Samorządy gminne, Organizacje pozarządowe, Ośrodki pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku
PARTYCYPACJA- INTEGRACJA			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Inicjowanie samoorganizowania się i powstawania grup samopomocowych przez osoby i rodziny dotknięte lub zagrożone ubóstwem	Społeczność lokalna	ok. 500	Społeczność lokalna, Organizacje pozarządowe

PRIORYTET 5 – BEZDOMNOŚĆ

INTERWENCJA - RATOWNICTWO			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, mieszkań chronionych i rotacyjnych	Infrastruktura/ Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Samorząd gminny i powiatowy, Organizacje pozarządowe
Kompleksowa pomoc w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej – praca socjalna	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Ośrodki Pomocy Społecznej
Udzielanie niezbędnej do egzystencji pomocy finansowej i rzeczowej	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Ośrodki Pomocy Społecznej
Pozyskiwanie i przekazywanie potrzebującym odzieży, środków czystości, artykułów gospodarstwa domowego – w tym także „bank drugiej ręki”.	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Organizacje pozarządowe, Parafie
ASEKURACJA- WYPRZEDZENIE			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Wczesna pomoc socjalna w wychodzeniu z bezradności życiowej	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Ośrodki Pomocy Społecznej
Wczesna interwencja i wsparcie rodzin i osób w kryzysie	Problemy społeczne	szacunkowo ok.300	Ośrodki Pomocy Społecznej, Placówki Opieki Zdrowotnej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Organizacje pozarządowe,

			Parafie, Ośrodki Pomocy Społecznej
Rozwijanie form edukacyjnych i wspierających w stosunku do osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością (osoby z zaburzeniami psychicznymi, wychowankowie domów dziecka).	Problemy społeczne	ok.200	Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie w Otwocku, Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe
Umożliwienie dostępu do świadczeń zdrowotnych	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, Samorządy gminne
Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością (osoby z niepełnosprawnością intelektualną, z zaburzeniami psychicznymi) poprzez objęcie ich pomocą psychologiczną, pedagogiczną i medyczną	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe
Programy osłonowe – dodatki mieszkaniowe	Problemy społeczne	osoby spełniające kryteria określone przepisami	Samorząd gminny
KOMPENSACJA- SOLIDARYZM			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Zwiększenie dostępności i pomocy terapeutycznej	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Organizacje pozarządowe
Tworzenie i wspomaganie działalności istniejących instytucji powołanych do rozwiązywania problemów dot. bezdomności – trening umiejętności społecznych	Infrastruktura	w zależności od potrzeb	Samorząd gminny, Organizacje pozarządowe
Udzielanie wsparcia rzeczowego rodzinom dotkniętym ubóstwem	Problemy społeczne	ok.1 000	Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe
Wsparcie ponadlokalnych systemów pozyskiwania, magazynowania, dystrybucji żywności dla organizacji pozarządowych i innych podmiotów realizujących działania na rzecz osób ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym. W tym: ratowanie żywności przed zmarnowaniem i przekazywanie jej najbardziej potrzebującym oraz inspirowanie i wspieranie działań nakierowanych na przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemu bezdomności	Problemy społeczne	ok.1 000	Ośrodki Pomocy Społecznej, NGO
PARTYCYPACJA- INTEGRACJA			

Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Wspieranie inicjatyw i akcji promujących walkę z ubóstwem	Problemy społeczne	trudne do oszacowania	Samorząd gminny, Ośrodki pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe

PRIORYTET 6 – BEZRADNOŚĆ

INTERWENCJA - RATOWNICTWO			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Program wsparcia rodzin w sytuacjach kryzysowych.	Problemy społeczne	ok.1 000	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Organizacje pozarządowe
Edukacja i aktywizacja zawodowa grup zagrożonych bezradnością: osoby z zaburzeniami psychicznymi, niepełnosprawne, z niskim wykształceniem, długotrwale bezrobotne, rodziny wielodzietne, osoby starsze, osoby o niskim statusie społecznym, uzależnione, wielopokoleniowo korzystające z systemu pomocy społecznej.	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb- ok.2 000	Samorząd gminny i powiatowy, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku
ASEKURACJA- WYPRZEDZENIE			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Pomoc w formie pracy socjalnej	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Ośrodki Pomocy Społecznej
Szeroko dostępna pomoc psychologiczna, prawna i pedagogiczna.	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Zespół Poradnictwa Rodzinnego, Placówki oświatowe, Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna
KOMPENSACJA- SOLIDARYZM			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Zwiększenie dostępności i pomocy terapeutycznej	Infrastruktura/ Problemy społeczne	szacunkowo ok.300	Organizacje pozarządowe, Ośrodki Pomocy Społecznej
Trening umiejętności interpersonalnych	Problemy społeczne	ok.200	Organizacje pozarządowe.
PARTYCYPACJA- INTEGRACJA			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator

Organizowanie grup samopomocowych, grup wsparcia	Społeczność lokalna /Problemy społeczne	w zależności od potrzeb – ok.300	Organizacje pozarządowe, Ośrodki Pomocy Społecznej.
--	---	----------------------------------	---

PRIORYTET 7 – UZALEŻNIENIA

7.1 NARKOMANIA			
INTERWENCJA - RATOWNICTWO			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych	Infrastruktura	ok.200	Samorząd gminny, Powiat Otwocki, Organizacje pozarządowe
Prowadzenie działalności profilaktycznej i opiekuńczo – wychowawczej	Infrastruktura	w przedziale 100-300	Samorząd gminny, Powiat Otwocki, Organizacje pozarządowe
Prowadzenie grup wsparcia	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb-ok.200	Organizacje pozarządowe
Objęcie pomocą psychologiczną dzieci i młodzieży z grup szczególnego ryzyka	Problemy społeczne	w przedziale 50-300	Organizacje pozarządowe, Samorządy gminne powiatowy, Placówki oświatowe
Rozwijanie infrastruktury instytucji pomagających w monitorowaniu, przeciwdziałaniu i leczeniu narkomanii	Infrastruktura/Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Placówki Opieki Zdrowotnej, Organizacje pozarządowe
ASEKURACJA- WYPRZEDZENIE			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin zastępczych i macierzystych.	Problemy społeczne	ponad 170	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku
Prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych i zapewnienie w nim opieki i wychowania dzieciom zagrożonym wykluczeniem społecznym.	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Samorząd gminny i powiatowy, Organizacje pozarządowe
Prowadzenie zajęć psychoprofilaktycznych skierowanych do dzieci zagrożonych niedostosowaniem społecznym	Problemy społeczne	w przedziale 50-200	Samorząd gminny i powiatowy, Organizacje pozarządowe
KOMPENSACJA- SOLIDARYZM			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator

Udzielanie pomocy rzeczowej i finansowej rodzinom dotkniętym problemem narkomanii.	problemy społeczne	w zależności od potrzeb ok.150	OPS, organizacje pozarządowe, Kościół, PCPR
Zapewnienie dzieciom dotkniętym skutkami narkomanii opieki i wychowania poprzez umieszczanie ich w formach rodzinnych tj. rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz formach instytucjonalnych tj. domy dla dzieci.	Problemy społeczne / finanse	od 20 do 100	Sąd Rodzinny, PCPR, OPS
Udzielanie pomocy psychologicznej i prawnej przeciw przemocy domowej. Udzielanie pomocy rodzinom dotkniętym problemem narkomanii.	Problemy społeczne / finanse	ok.50	Zespół Poradnictwa Rodzinnego PCPR, Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, organizacje pozarządowe, szkoły
PARTYCYPACJA- INTEGRACJA			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci z rodzin dotkniętych narkomanią połączonego z działaniami socjoterapeutycznymi.	Problemy społeczne / finanse	w zależności od potrzeb ok.100	OPS, organizacje pozarządowe
7.2. ALKOHOLIZM			
INTERWENCJA - RATOWNICTWO			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych	Infrastruktura	ok.200	Samorząd gminny, Powiat Otwocki, Organizacje pozarządowe
Prowadzenie działalności profilaktycznej i opiekuńczo – wychowawczej	Infrastruktura	ok.150	Samorząd gminny, Powiat Otwocki, Organizacje pozarządowe
Prowadzenie grup wsparcia	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb ok.100	Organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku
Objęcie pomocą psychologiczną i edukacyjną dzieci i młodzieży z grup szczególnego ryzyka	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Organizacje pozarządowe, Samorządy gminne, Powiat Otwocki, Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Sąd Rodzinny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku

Rozwijanie infrastruktury instytucji pomagających w monitorowaniu, przeciwdziałaniu i leczeniu alkoholizmu	Infrastruktura	w zależności od potrzeb	Placówki Ochrony Zdrowia, Organizacje pozarządowe
ASEKURACJA- WYPRZEDZANIE			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin zastępczych i macierzystych.	Problemy społeczne	ponad 170	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku
Prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych i zapewnienie w nich opieki i wychowania dzieciom zagrożonym wykluczeniem społecznym	Problemy społeczne	ok.350	Samorząd gminny i powiatowy, Organizacje pozarządowe
Prowadzenie zajęć psychoprofilaktycznych skierowanych do dzieci zagrożonych niedostosowaniem społecznym	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Samorząd gminny i powiatowy, Organizacje pozarządowe
KOMPENSACJA- SOLIDARYZM			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Udzielanie pomocy rzeczowej i finansowej rodzinom dotkniętym problemem alkoholizmu	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Organizacje pozarządowe, Parafie
Zapewnienie dzieciom dotkniętym skutkami alkoholizmu opieki i wychowania poprzez umieszczanie ich w pieczy zastępczej	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Sąd Rodzinny, Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie w Otwocku, Ośrodki Pomocy Społecznej
Udzielanie pomocy psychologicznej i prawnej przeciw przemoc domowej. Pomoc rodzinom dotkniętym problemem alkoholizmu	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku (Zespół Poradnictwa Rodzinnego), Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe, Placówki oświatowe
PARTYCYPACJA- INTEGRACJA			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator

Organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci z rodzin dotkniętych alkoholizmem połączonego z działaniami socjoterapeutycznymi	Problemy społeczne / finanse	w zależności od potrzeb	Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe
--	------------------------------	-------------------------	--

PRIORYTET 8 – PRZEMOC DOMOWA

INTERWENCJA - RATOWNICTWO			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Poprawa jakości i zwiększenie dostępności usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych lub doznających przemocy domowej poprzez następujące działania: ☐ poradnictwo psychologicznego dla osób doświadczających przemocy; ☐ poradnictwo prawne dla osób doświadczających przemocy ☐ organizacja specjalistycznej terapii dla osób doświadczających przemocy ☐ rozwój działalności zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych ☐ podnoszenie kompetencji zawodowych i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej; ☐ rozwój poradnictwa dla małoletnich rodziców z rodzin zagrożonych przemocą; ☐ prowadzenie terapii ukierunkowanych na osoby dotknięte przemocą domową i osoby stosujące przemoc domową	Problemy społeczne	Wg. potrzeb	Organizacje pozarządowe, Samorządy gminne, Powiat Otwocki, Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Sąd Rodzinny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku
Ograniczenie stosowania przemocy przez osoby stosujące przemoc domową poprzez realizację działań korekcyjno - edukacyjnych i psychologiczno – terapeutycznych wobec osób stosujących przemoc domową, zgodnie ze standardami prowadzenia w/w programów określonymi w Rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. – poz. 1163 i w Rozporządzeniu z dnia 22 czerwca 2023 r. – poz. 1166:	Problemy społeczne	Wg. potrzeb	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, OPS
ASEKURACJA - WYPRZEDZANIE			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Diagnozowanie sytuacji rodzin zagrożonych przemocą	Problemy społeczne	Ok. 300	Zespoły Interdyscyplinarne w gminach

			Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku
Podniesienie świadomości społecznej oraz zmiana postaw i stereotypów w zakresie zjawiska przemocy domowej	Problemy społeczne	Trudne do oszacowania, docelowo wszyscy mieszkańcy powiatu	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku
KOMPENSACJA- SOLIDARYZM			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Tworzenie przyjaznych warunków do życia i rozwoju rodziny;	Problemy społeczne	Wg. potrzeb	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Organizacje pozarządowe, Parafie
Wykorzystanie istniejącej infrastruktury do prowadzenia działań edukacyjno-integracyjnych na rzecz rodziny; Wprowadzenie rozwiązań ułatwiających rodzinom wielodzietnym korzystanie z infrastruktury społecznej;	Problemy społeczne	Wg. potrzeb	Sąd Rodzinny, Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie w Otwocku, Ośrodki Pomocy Społecznej
PARTYCYPACJA- INTEGRACJA			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Udostępnianie informacji o ofercie usług dla rodziny; Prowadzenie portalu informacyjno-edukacyjnego o usługach na rzecz rodzin; Podnoszenie kompetencji rodziny; Upowszechnianie projektów edukacyjnych dla rodzin;	Społeczność lokalna Problemy społeczne Problemy społeczne	Wg potrzeb Wg. potrzeb	Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe PCPR
Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą domową poprzez wsparcie powstawania i funkcjonowania Ośrodków Interwencji Kryzysowej	Problemy społeczne	Wg. potrzeb	PCPR

PRIORYTET 9 – POMOC RODZINIE

INTERWENCJA - RATOWNICTWO			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Diagnozowanie sytuacji rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym;	Problemy społeczne	Ok. 700	Samorząd gminny, Powiat Otwocki, Organizacje pozarządowe
Udostępnienie pomocy rodzinom w sytuacjach kryzysowych – kompleksowa pomoc prawna, socjalna oraz psychologiczna	Problemy społeczne	Ok. 450	Samorząd gminny, Powiat Otwocki, Organizacje pozarządowe
Zapewnienie pomocy dzieciom i młodzieży w placówkach wsparcia dziennego, rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych „Domy dla Dzieci” przy jednoczesnej pracy na rzecz odbudowania funkcji rodziny biologicznej dziecka	Problemy społeczne/ infrastruktura	300 dzieci/ 15 placówek	Organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku
Monitoring funkcjonowania wszystkich placówek funkcjonujących w systemie pomocy dziecku i rodzinie; Objęcie dzieci i młodzieży pomocą świadczoną przez pedagogów ulicy (streetworking)	Problemy społeczne	15 placówek	Organizacje pozarządowe, Samorządy gminne, Powiat Otwocki, Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Sąd Rodzinny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku
Zapewnienie wszystkim rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym asysty rodzinnej	Problemy społeczne	60 rodzin	Placówki Ochrony Zdrowia, Organizacje pozarządowe
ASEKURACJA - WYPRZEDZANIE			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Diagnozowanie sytuacji rodzin na potrzeby planowania usług społecznych służących realizacji polityki rodzinnej	Problemy społeczne	Ok. 300	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku

Opracowanie systemu diagnozowania potrzeb i problemów rodzin; Zbudowanie zaplecza eksperckiego do diagnozowania potrzeb i problemów rodzin; Monitorowanie stanu zaspokojenia potrzeb rodzin;	Problemy społeczne Problemy społeczne	Wg. potrzeb Wg. potrzeb	Samorząd gminny i powiatowy, Organizacje pozarządowe Samorząd gminny i powiatowy, Organizacje pozarządowe
Warsztaty edukacyjne dotyczące przygotowania do życia w rodzinie	Problemy społeczne	17 edycji	Samorząd gminny i powiatowy, Organizacje pozarządowe , Oświata
KOMPENSACJA- SOLIDARYZM			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Tworzenie przyjaznych warunków do życia i rozwoju rodziny;	Problemy społeczne	Wg. potrzeb	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Organizacje pozarządowe, Parafie
Wykorzystanie istniejącej infrastruktury do prowadzenia działań edukacyjno-integracyjnych na rzecz rodziny; Wprowadzenie rozwiązań ułatwiających rodzinom wielodzietnym korzystanie z infrastruktury społecznej;	Problemy społeczne	Wg. potrzeb	Sąd Rodzinny, Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie w Otwocku, Ośrodki Pomocy Społecznej
Rozwijanie zróżnicowanych form wsparcia dla rodziców z małymi dziećmi; Usamodzielnianie wychowanków pieczy zastępczej	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku (Zespół Poradnictwa Rodzinnego), Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe, Placówki oświatowe
PARTYCYPACJA- INTEGRACJA			

Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Udostępnianie informacji o ofercie usług dla rodziny; Prowadzenie portalu informacyjno-edukacyjnego o usługach na rzecz rodzin; Podnoszenie kompetencji rodziny; Upowszechnianie projektów edukacyjnych dla rodzin; Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej	Społeczność lokalna Problemy społeczne Problemy społeczne	Wg potrzeb Wg. potrzeb	Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe PCPR

PRIORYTET 10 – EKONOMIA SPOŁECZNA

INTERWENCJA - RATOWNICTWO			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Wykorzystanie instrumentów ekonomii społecznej poprzez społeczności lokalne z uwzględnieniem potrzeb i wykorzystaniem istniejącego potencjału	Problemy społeczne	Wg. potrzeb	Samorząd gminny, Powiat Otwocki, Organizacje pozarządowe, PCPR
Ekonomizacja organizacji społecznych	Społeczność lokalna	wszystkie organizacje pozarządowe z terenu powiatu	Samorząd gminny, Powiat Otwocki, Organizacje pozarządowe, PCPR
Tworzenie i rozwój działalności podmiotów ekonomii społecznej, w tym CIS i KIS	Infrastruktura/ finanse	Ok. 100	Organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku
Koordinacja podmiotów ekonomii społecznej	Społeczność lokalna	Wg. potrzeb	Organizacje pozarządowe, Samorządy gminne, Powiat Otwocki, Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Sąd Rodzinny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku
			Placówki Ochrony Zdrowia, Organizacje pozarządowe
ASEKURACJA- WYPRZEDZANIE			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator

Szkolenie w zakresie tworzenia i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej	Problemy społeczne	Ok. 100 osób niepełnosprawnych	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku
Budzenie świadomości społecznej w zakresie ekonomii społecznej	Problemy społeczne/ społeczność lokalna	Wg. potrzeb	Samorząd gminny i powiatowy, Organizacje pozarządowe
Współpraca nowych podmiotów ekonomii społecznej	Problemy społeczne/ społeczność lokalna	Wg. potrzeb	Samorząd gminny i powiatowy, Organizacje pozarządowe
KOMPENSACJA- SOLIDARYZM			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Przedsiębiorstwa społeczne są podmiotami gospodarczymi konkurującymi z innymi podmiotami na rynku	Problemy społeczne	wg. potrzeb	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Organizacje pozarządowe, Parafie
Podmioty ekonomii społecznej posiadają kompetencje adekwatne do wymagań branży swojej działalności	Problemy społeczne	wg. potrzeb	Sąd Rodzinny, Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie w Otwocku, Ośrodki Pomocy Społecznej
Ekonomia społeczna podlegająca ocenie w ramach lokalnej polityki społecznej	Problemy społeczne	w zależności od potrzeb	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku (Zespół Poradnictwa Rodzinnego), Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe, Placówki oświatowe
PARTYCYPACJA- INTEGRACJA			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator
Funkcjonowanie spójnego systemu wsparcia ekonomii społecznej w powiecie otwockim	Społeczność lokalna	Wg. potrzeb	Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe, PCPR
Propagowanie zintegrowanego systemu współpracy i współdziałania instytucji i organizacji rządowych, samorządowych, pozarządowych i prywatnych, działających na	Społeczność lokalna	Wg. potrzeb	Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe, PCPR

rzecz przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności			
Szkolenia/warsztaty/spotkania związane z poszerzeniem wiedzy z zakresu deinstytucjonalizacji w kontekście m.in.: usług świadczonych w środowisku lokalnym.	Społeczność lokalna	Wg. potrzeb	Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe, PCPR
PRIORYTETY PROGRAMÓW POWIATOWYCH - PLANOWANE DO PRZYGOTOWANIA, UCHWALENI I REALIZACJI			
Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem (planowana)	Realizator
Tworzenie infrastruktury instytucjonalnej wspomagającej programy rozwiązywania problemów społecznych Eliminowanie czynników sprzyjających ubożeniu, izolacji, marginalizacji i wykluczeniu społecznemu jednostek, rodzin i grup oraz uruchomienie ścieżek szybkiego reagowania na sytuacje kryzysowe Tworzenie infrastruktury prawno-instytucjonalnej służącej odbudowie statusu materialnego i społecznego	Finanse/ infrastruktura / społeczność lokalna / problemy społeczne	Ok. 3000-osób	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe

XI WDRAŻANIE STRATEGII

L.p.	ZADANIA	Odpowiedzialni	Termin realizacji	Wymagane środki	Źródła środków
1.	Przyjęcie <i>Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Otwockiego do 2028 roku</i> przez Zarząd Powiatu Otwockiego	Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku	2024 r.	-	-
2.	Przedłożenie <i>Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Otwockiego do 2028 roku</i> Radnym Rady Powiatu Otwockiego	Zarząd Powiatu	2024 r.	-	-

3.	Zatwierdzenie <i>Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Otwockiego do 2028 roku</i> przez Radnych Rady Powiatu Otwockiego	Rada Powiatu	2024 r	-	-
4.	Analiza celów i kierunków działania ze szczególnym uwzględnieniem kierunków i zadań mogących uzyskać wsparcie ze środków pomocowych	Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku	ciągły	-	-
5.	Realizacja zadań określonych poszczególnymi projektami zgodnie z przyjętymi celami i kierunkami działania	Powiat Otwocki, PCPR, JST, organizacje pozarządowe.	2025-2028	obecnie trudne do oszacowania	Budżet powiatu, Fundusze Strukturalne

XII MONITOROWANIE STRATEGII

Lp.	ZADANIA	Odpowiedzialni	Termin realizacji
1.	Przedkładanie raportów z przebiegu realizacji celów i kierunków działania zamieszczonych w <i>Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Otwockiego do 2028 roku</i>	Komisja Zdrowia i Rodziny, Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku	co 12 miesięcy począwszy od przyjęcia strategii przez Radę Powiatu
2.	Ocena realizacji <i>Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Otwockiego do 2028 roku</i>	Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku	Co 2 lata

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.

Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem zawierającym propozycję konkretnych działań mających na celu rozwiązywanie problemów społecznych w Powiecie Otwockim oraz poprawę jakości życia i zaspakajania potrzeb mieszkańców.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem szczególnym, gdyż zawiera założenia polityki społecznej uwzględniające kompetencje samorządu powiatowego, ale też bierze pod uwagę przesłanki wynikające z sytuacji panującej na szczeblu gminnym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Otwockim została przygotowana na lata 2025-2028. Sygnalizuje problemy społeczne występujące w gminach wchodzących w skład powiatu i prezentuje rozwiązania o charakterze systemowym pozostające poza kompetencjami samorządu gminnego.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 3, 4 i 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie: pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, polityki prorodzinnej i wspierania osób niepełnosprawnych. Jednocześnie do wyłącznej właściwości Rady Powiatu należy podejmowanie uchwał w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji Rady Powiatu – zgodnie z art. 12 pkt 11 wyżej cytowanej ustawy.

Mając na uwadze powyższe przyjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.